

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrivm Miracvlorvm Et Historiarvm Memorabilivm Lib. XII

Caesarius <Heisterbacensis>

Antverpiae, 1605

De Diversis Visionibvs Liber Octavvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13177

DE DIVERSIS VISIONIBVS LIBRI OCTAVI

CAPVT PRIMVM.

MIRARI poteris, quare distinctionem diuersarum visionum ad octauum distulerim locum: non absque ratione & causa Sacramenti noueris hoc factum: sicut enim Christus in Euangelio scalam composuit ex octo beatitudinibus, per quam celos ascendere possit omnis Christianus: ita in hac distinctione scala erigenda est ex totidem ordinibus, per quam humanae visioni condescendat coelestis exercitus. Duo latera huius scalae, duo sunt genera visionum, corporalis scilicet, & spiritualis: ita tamen, vt per spiritualem omnis visio intelligatur, in qua solus spiritus operatur. **APOLLONIVS:** Quae est visio corporalis? **CÆSARIVS:** Cum aliqua Dei dono corporaliter videntur, & per illa aliquid signatur, vt sicut Elisæus vidit currus igneos in raptu Eliæ, & Rex Baltazar articulos manus scribentis in pariete. Hac visione sæpe Angeli, nec non & animae Sanctorum in subjectis corporibus a mortalibus, oculis corporeis contemplantur, vt postea dicitur sub exemplis. **APOLLONIVS:** Quae est visio spiritualis? **CÆSARIVS:** Quae fit per imagines sine corporibus, vt fieri solet in extasi, & in somnis: sub hac comprehendamus & visionem intellectualem, licet multum ab ea differat, quam quidam dicunt esse triplicem, **Ænigmaticam** scilicet, quam habent viatores; **Præsentariam**, qua vtuntur ciues; & **mediastinam**, quam habuerunt Adam & Eua in Paradiso.

Matt. 5.

Visio duplex.

Corporalis.

*4. Reg. 2.
Dan. 5.*

Spiritualis.

Intellectus triplex.

APOL

86.
87.
88.
89.
90.
91.
92.
93.
94.
95.
96.
97.

E

APOLLONIUS: Quid est visio intellectualis? **CÆSARIUS:** Visio intellectualis siue mentalis est, quando nec corpora nec imagines rerum videntur, sed incorporeis substantijs, intuitus mentis mira Dei figitur potentia. In supremo gradu huius scalæ locemus Christum, qui Deus est & homo, caput & origo sanctorum omnium, in secundo gradu descendendo, ordinem angelorum, in tertio gradu ordinem Patriarcharum atque Prophetarum, in quarto gradu ordinem Apostolorum, in quinto gradu ordinem martyrum, in sexto gradu ordinem confessorum: in septimo gradu ordinem virginum, viduarum & continentium, in octauo gradu, visionem quarumlibet rerum miraculose apparentium.

APOLLONIUS: Quali modo, siue in qualibus formis cœlestes spiritus, vtrum sint angeli, seu humani, mortalibus se videndos exhibeant, magis exemplis, quam sententijs scire desidero, præmissa tamen prius visione Dei ac Saluatoris Domini nostri Iesu Christi.

CÆSARIUS: Inuoca mecum Spiritum sanctum, qui ab ipso procedit, de cuius etiam apparitione mirabili aliquid dicere propono, vt quod postulas, dignè valeam adimplere. Licet indiuisa sint opera sanctæ Trinitatis, & Patri Filius, atque vtrique Spiritus sanctus credatur consubstantialis, nunquam tamen in subiecta creatura Pater mortalibus apparuisse reperitur, quod de Filio, & Spiritu sancto dici non potest: duas si quidem in CHRISTI persona naturas confitemur, diuinam & humanam, secundum illam, lucem habitat inaccessibilem, in qua nemo eum vidit vquam. Secundum istam, humanam scilicet, in terris est visus, & cum hominibus cõuersatus: visus est enim ante legem, & sub lege à patribus scilicet in aliqua subiecta creatura, visus est tempore gratiæ in humana natura: & licet semel ex Virgine sit natus, nutritus, ac lactatus, semel à Magis adoratus, & in templo præsentatus, passus, & à mortuis suscitatus, ascenditque in cœlum: attamen vsque ad diem iudicij, eadem Sacramenta mirabiliter quodam modo renouare non desinit, secundum prædicta visionum genera suis dilectis & cle,

*Tertul.
aduersus
Iudeos,
cap. 9.*

1. Tim. 6.

1. Ioan. 4.

& electis, nunc in infantia & pueritia, nunc in adolescentia & iuuentute, suam præsentiam exhibens, sicut sequentia declarabunt exempla.

CAPVT II.

Sacerdos quidam de domo nostra, dum de sacramento incarnationis CHRISTI plurima cogitaret, nocte quadam per visum, in natiuitate eiusdem, raptus est in diuersorium, in quo dum audiret quia virgo esset paritura, respondit: Christus semel natus est, denuo nasci non poterit; si virgo hæc paritura est, aliquis Propheta magnus de eo nascetur, nõ Christus. Vix verba finierat, & ecce illa sine omni dolore peperit filium, pannisque inuolutum, monacho porrigebat: quem ille inter brachia sua colligens, ac deosculans, mysterium intellexit, & motu dulcedinis illius euigilans, præmissas cogitationes tam iocunda visione remuneratas minimè dubitauit. Ecce visio hæc spiritualis fuit, sed in somnis facta. Aliam huic subiungam visionem, quam discernere non possum, vtrum in somnis siue per mentis excessum contigerit, propter diuersorum relationem.

CAPVT III.

Dominus venerabilem Christianam virginem, cuius in præcedentibus memoria habita est, in Burgis sanctimoniam, visione suæ natiuitatis latificare volens, tempore quodam ei cum matre & Ioseph apparuit, pannis inuolutus, & in præsepio reclinatus: erant iidem panniculi lanei & albi, à pannis sororum nihil differentes: fascia verò, qua membra eius ligata erant, grisei coloris videbatur. Vides quanta humilitas, quanta pietas in Dei filio? pannos suos pannis ordinis conformare dignatus est, vt amplius illa de suscepto habitu gratularetur. Simile habes in superiori distinctione capitulo 16. vbi domino Christiano de Claustro, morienti, in cuculla cum matre apparuit. APOLLONIVS: Quod genus visionis videtur tibi præcellere, illud scilicet quod fit in somnis, siue

G g

quad

* al. Burgis. foris. mōre S. Vualbur. gis

quod fit in excessu mentis? CÆSARIVS: Vt plenius de hac questione te expedire valeam, diuersas somniorū causas tibi distingvam.

CAPVT IV.

Ut cum

visio que

in somnis

an que

in excessu

mentis

ps. sic ex-

cellētiōr.

Somnium quandoque fit ex reliquiis cogitationum & curis, quandoque ex crapula, quandoque ex inanitione ventris, quandoque ex illusionē & fantastica imaginatione inimici, sine præcedēte cogitatione; quandoque ex præmissa cogitatione, illusionē secuta; quandoque per reuelationem Spiritus sancti: quæ multis modis fit, & hoc genus somnij est dignissimum: nec tamen minus, imò magis meritorium est, si cogitatio sancta præcesserit. Igitur quocumque modo visio fiat nocturna, meo iudicio illa, quæ fit per mentis excessum, antefertur, quia certior, quia rarior, quia iocundior. Prior visio, quando de cœlestibus est, propriè dicitur reuelatio: secūda contēplatio, in vtraque; homo moritur exterior, & viget interior: illa est infra rationē, & ideo habet meritū; ista supra rationē, vnde magis pertinere videtur ad præmiū. Quando mēs per contēplationē in Deū vadit, sensus rationis deficit: hinc est quòd in ortu Benjamin Rachel moritur; Rachel, quæ interpretatur visus principium, designat rationem; Benjamin, cuius interpretatio est filius dexteræ, contēplationem: Rachel verò in natiuitate Benjamin moritur, cum de ratione cœlestium, contēplatio nascitur. Quantæ sit infirmitatis sensus rationis, mens intra se experitur; quod si verum nō esset, Apostolus excessum suū manifestans non diceret: Siue in corpore, siue extra corpus, nescio, Deus scit. APOLLONIVS: Licet visio spiritualis dignior sit corporali, magis tamen me delectat audire exempla de ista, quia cœlestes spiritus, siue, quod maius est, ipsum creatorem spirituum oculis corporeis posse videre, omnibus visionibus antepono. CÆSARIVS: Visionem nunc tibi referam, de qua iudicare debes, verum spiritualis sit an corporalis, est autem de natiuitate Christi.

Gen. 35.

2 Col. 12

IN Claustro monachus quidam in magna erat deuotione, & videbatur bonam Dei manum super se habere: erat quippe in opere manuum stregilandum, & feruens ad quodlibet inunctum: cumque tam bonum circa festum omnium sanctorum habuisset spiritum, eiusque nullum, aut modicum, per plures dies sensisset detrimentum, coepit non tam audacter quam reuerenter à Domino precibus exigere, ut eum in festo suæ sanctissimæ natiuitatis qualicunque consolaretur visitatione. Aderat iam vigilia natiuitatis Dominicæ, & ille necdum tepuerat à deuotione, nec à supradicta defecerat intentione, præsumens & prælagies aliquid de diuina dignatione. De nocte autē ubi surrectū est ad matutinas, tantus torpor inuasit corpus eius & animā eius, ut etiā tederet eū viuere: intrauit tamen chorum cum aliis, nil psallere valens aut volens, dulcissimam illam solemnitatem ex toto, ut sibi videbatur, amissurus, à desiderio suo frustratus. Accessit verò ad eum alius monachus, inueniens ei ut pro ipso responsorium decimum cantare debuisset: ait ille, non infirmitate præpeditus, sed desidia deuictus, signum refutabat. Sic ergo felices illas vigiliis, & solenne gaudium, infelici torpore transigebat, quippe quem nec psallere nec ad responsoria surgere libebat: in decima lectione sedebat, sibi vigilans quidem, sed clausis oculis, & cogitabat suas molestias in amaritudine animi sui, dicebatque sibi, secum ratiocinando: Ecce sic & sic habuisti, hæc & hæc petisti, ubi nunc est illa deuotio, ubi spes illa, & pia de diuina pietate præsumptio? quid nunc agitur tecū? & adiecit; Perieras ut aliqua tibi reuelatio fieret, & si modo fieret, quid potissimum videre eligeres? utique Dominum Christum, vel dulcissimam eius matrem, aut certè ambos simul. Cumque his & huiusmodi cogitationibus occupatus sederet vigilas, ut supradictum est, sed clausis oculis, lector dixit: Tu autem Domine, &c. & cantor surgens, subjunxit responsorium: Bene-

Alia visio de Christi natiuitate.

488 DE DIVERSIS VISIONIBVS

dictus qui venit in nomine Domini, &c. Et ecce afficitur ante illum torpentem monachum matrona quedam reuerendi vultus, & incomparabilis pulchritudinis, habens in brachio infantulum ad eum paruulum, quasi recenter natum, inuolutum fasciis vilibus valde & abiectis, in tantum, vt etiam super vilitate earum ille compassionem conciperet: stabat autem quasi retro ipsam senex amictus pallio, indutus tunica, & pileus non acuminatus super caput eius, quae omnia videbantur esse de lana alba & munda, vultum tamen senis videre non potuit situ pilei impediens. Vidit etiam fufum cum licio pendere a latere matronae, sed eum vidisse se non meminit. Vidit, & quia clarius videre voluit, quam vidit, nihil vidit; aperuit enim carnales oculos, & gloriosam illam visionem perdidit: & intellexit, quod beata Virgo fuisset illa matrona, infans Christus, & senex Ioseph: & recepit in illa hora spiritum suum bonum, & reliquum sanctae solennitatis transiit in gaudio magno. Anno gratiae M. CC. XIII. facta est visio haec. **A POLLONIVS:** Quia genus huius visionis discernere non valco, ad tuum illud examen transmitto. **CASARIUS:** Expertorum esset talia definire: quod si dixerō visionem istam fuisse spirituales, obicitur quod non sit in somnis facta, quia monachus tunc vigilauit; neque in extasi, quia sensum exteriorum eo tempore bene compos fuit: ite si iudicauero illam corporalem, respondes, quod oculis corporalibus clausis corporaliter videre non potuit. Quid ergo? Ad iude hoc meam opinionem, non assertionem: quantum ex alijs visionibus colligo, corporalem illam iudico, quia lucidum Christi aspectum cuiusque celestium tam subtilis palpebrarum prohibere non potest paries. Hinc est quod inclusa quedam, cum a satana sub specie angeli illuderetur frequentius, & hoc cuidam sacerdoti literato confessa fuisset, dolos illius non intelligens: respondit ille: Cum denuo tibi apparuerit, oculos claudes: si angelus fuerit Domini bonus, non minus eum videbis: si vero malus, illum ira videre non poteris. **Quod verum esse didicis experimento.**

CAPIT.

CAPVT VI.

Alteri cuidam sacerdoti supradictæ domus, tunc Priori existenti, Dominus sub alio typo natiuitatis suæ mysterium ostendit. Cùm in quarta dominica Aduentus cantor responsum, Intuemini quantus sit iste, qui ingreditur ad saluandus gentes, inciperet, & pars conuentus ad librum stans inceptum perficeret, in choro Abbatis super formam, cui cantantes in nitebantur, circulum lucidum vidit, & in circulo stellam clarissimam radiantem: & mox intellexit, sicut intelligere debuit, quod stella eadem designaret Christum; Circulus verò lucidus; orbem terrarum illius aduentu illuminatum. Se stellam esse testatur in Apocalypsi, dicens; Ego sum radix & genus David, stella splendida & matutina. Et in sancto Euangelio se appellat lucem mundi. Hæc de Christi natiuitate dicta tibi sufficiant, sciasque me hanc visionem ab eius ore audiuisse, qui eam videre meruit. Porro quam gloriosa visio cuidam sacerdotum nostrorum in Christi natiuitate de Christo sit ostensa, audies in distinctione sequenti. APOLLONIVS: Precor vt gradatim ascendas, de festiuitate ad festiuitatem, & de infantia ad iuuentutem nostri Saluatoris. CÆSARIVS: Sic faciam, visiones, quas in illis & de illo factas noui, tibi recitando.

*Apo. 22.
Ioan. 8.*

CAPVT VII.

Virgo quædam circa hoc trienium defuncta est, Richmundis nomine, habitu secularis, sed vita religiosa valde ac spiritualis, ieiunijs & orationibus semper vacabat, mente sæpissime excedens, ita vt cœli secretis interesset, & cœli regem cum cœli ciuibus frequentius videret. In quadam solennitate Epiphaniarum, cùm in monte sanctæ Walburgis interesset matutinis, & Abbatisa inchoasset Responsum duodecimum, scilicet, In columbæ specie, illa vigilas & orans, in excessu facta, Christum infantem, pannis inuolutum, & in præsepio positum, coram se vidit, & circa illum quasi thronum aereum, ad similitudinem tris, eratque ex utraque parte eius multitudo angelorum,

*Christus in
fans ap-
paret.*

G g 3

rum,

Psal. 44.
1. Pet. 1.

Mat. 3.

rum, manibus extensis eum adorantes, & oculorum suorum acies in illum indeclinabiliter defigentes: nec mirum, ipse est speciosus ille forma prae filius hominū, in quem, teste Apostolo, angeli concupiscunt prospicere. Cumque ventum fuisset ad locum illum, Paterna vox audita est, non conuentum illa beata, in qua tunc temporis sensus exteriores defecerant, sed Patre audiuit dicentem: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. Erat autem Dei filius & hominis tanti decoris, & vox Patris tanti dulcoris, vt exprimere mihi non sufficeret. Requisita etiam a me, quales essent effigies angelorum, respondit: Staturas habent humanas, facies virginibus simillimas, genas ad instar rosarum rubentes, & reliquis membris intectis niue candidiores. Alias etiam adhuc retulit visiones, quas locis competētibus replicabo. De festo verò Purificationis habes in distinctione superiori cap. 20. visionem mirificam virginis de Quidone. APOLLONIVS. Puto huiusmodi reuelationes quandoque ex affectu orationis obtineri. CÆSARIVS: Hoc certissimum est.

CAPVT VIII.

*Christus
triennis
apparet.*

IN Francia virgo quædam CHRISTVM in ætate trium annorum, quando iam loqui per naturam poterat, videre desiderans, hoc vt fieret precibus instabat: erat enim tam perfectæ vitæ, vt nō immeritò talia præsumeret, & exaudiri speraret. Die quadam cum dicta missa, ipsa, populo omni egresso, sola in ecclesia moram faceret, & oraret, infantē quasi triennem circa altare deambulantem conspexit, putās a matre illum ibidem neglectum. Erat autem speciosissimus, & tantæ gratiæ vultus eius, vt in illius aspectu delectata ad se vocaret, & manibus demulceret, sic dicens: Dic mihi bone puerule, vbi est mater tuā? Qui dum ei nihil responderet, æstimans illa, vt pōte infantem, eum nondum posse fari, subjunxit: Nosti dicere Pater noster tuum? Ad quod dum non responderet vt prius, adjecit: Dic post me, Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum, &c. Et dixit post eam

eam infantulus eadem verba, tam hilariter, & tam distinctè, vt illa miraretur: similiter factū est de clausula secunda, scilicet, Benedicta tu in mulieribus: cū verò ei prædiceret: Et benedictus fructus ventris tui, totius humilitatis magister, sua inspiratione sciēs scripturam: Non te laudet os tuum, sed alienum, eandem. *Prou. 27*

clausulam dicere noluit, sed mox, illa intuente, per ostensam formam cœlos penetrauit. Tunc primū virgo venerabilis se exauditam intelligens, gratias egit Christo, qui tam celeriter impleuit desiderium suum ex semetipso. Ipse reuera Dominus Iesus est fructus ille benedictus, de quo Isaias cecinit: Et erit fructus terræ sublimis, fructus terræ, filius Marię: Benedixisti, inquit Psalmista, Domine terram tuam. Non poterit gignere terra benedicta, nisi fructum benedictum. *Isaia 4.*

Psal. 84. APOLLONIVS: Dignum mihi nota videtur, quòd Dominus orationem proprio ore editam recitare renuit, & in verba, quibus matrem beatificare videbatur, mox erupit. CAESARIVS: Exemplum nobis dedit, vt & ita faciamus. Sermonem iam in longum protraximus, tã in præsentī distinctione, quã in præcedentibus de apparitione infantiaē Saluatoris. Vis nunc aliquas audire ex illis visionibus, quibus se ostendere dignatur suis amicis in ætate perfecta? APOLLONIVS: Volo & desidero, & maximè tamen de illius passione. CAESARIVS: Bene moueris: passio enim Dominica proxima est solennitas post Purificationē, ipsa est festum propitiationis, per ipsam tartarus est destructus, paradysus apertus, captiuitas captiuata, mors euacuata. Passio Domini omniū tribulationum humanarū est antidotum, contritionem excitat, lachrymas producit, tentationes compescit.

CAPVT IX.

PRædicta Richmundis tempore quodam, vt puto Dominicaē passionis, cū de ipsa meditando valde cōtereretur, mente excedēs, mox per spiritum in domum quandam amplam & hiemalem rapta est, in qua Saluatorem stantem vidit nudipedem, & quasi captiuū, & circa illum multitudinem Iudæorum: sta-

*Christus
patiens
apparet.*

472 DE DIVERSIS VISIONIBVS

bat enim demisso vultu, sola tunica indutus atque discinctus, manibus etiam dimissis: tunica eius flauum videbatur habere colorem, & sicut ipsa mihi retulit, in diuersis angulis domus, deni ac duodeni, ad instar ciconiarum congregati susurrabant, de morte illius tractantes. Erat autem domus summi pontificis, in qua acta sunt secundum historiam, quæ huic ancillæ Dei ostensa sunt spiritualiter. Quantum huiusmodi visiones mentes religiosas compungant, visio sequens ostendit, quæ corporalis est.

CAPVT X.

NVper virgo quædam religiosa, licet adhuc in habitu seculari posita, Superiori nostro Gerlaco cum multis lacrymis retulit, quod Saluatorem in cruce pendentem cruentis vulneribus videre soleat: nec minus, ait, illum video, si passione & dolore urgente oculos clausero. Ecce hic habes evidens argumentum, quod visio illa, de qua dictum est superius capitulo quinto, fuerit corporalis: femine verò iam dicta ex eisdem visionibus tantum profecit, ut de Domini passione neque cogitare neque loqui possit sine lacrymis & contritione. Quod autem de eadem beatissima passione quasi de fonte torrentes lacrymarum deriuentur, sermo sequens declarat: Lacryma, quicquid siccatur, torrenti comparatur.

CAPVT XI.

IN Claustro sacerdos quidam ante annos paucos defunctus est, homo simplex & illiteratus, Daniel nomine, vitæ satis duræ; orationibus & ieiunijs infatigabiliter operam dabat, omnes pitancias sibi appostas recusabat. Hic cum vice quadam piscem sibi ab Abbate missum refutasset, sequenti nocte in choro diabolum prope se vidit assistere, & piscem, quæ ipse despexerat, manducare; pro qua inobediencia corporaliter quidem satisfecit, sed non plene ab obstinatione recessit. Positus verò in agone, sensibusque iam vniuersis præmortuus, sola in oratione labia mouebat, & vox penitus non audiebatur, & sic vltimum in psallendo spiritum reddidit. Iste Daniel multas reuelationes habuit,

habuit, multa vidit, sed pauca innotuit; confessus est tamen tribus vicibus sibi dominum apparuisse; prima vice in cruce ante gradum presbyterij; secunda in candidis vestibus ante maius altare; tertia in ignea forma desuper altare: cui cum Saluator diceret; (puto quod in prima fuerit apparitione) Daniel pete a me quod vis, & fiet tibi: ille, respōdit; Domine, sufficit mihi gratia tua, nil aliud a te peto, nisi tantum vt lacrymas habere possim, quotiens passionis tuæ fuero recordatus. Et Dominus; Habeas tibi hanc gratiam. Ab illa hora, sicut audiui, quando de passione Christi cogitare aut loqui cepit, mox lacrymæ eruperunt: nec mirū, Christus Iesus ipse est fons ille limpidissimus, qui aquas indeficientes filiis Israël ministravit in deserto; Bibebāt omnes de spiritali cōsequente eos petra, petra autem erat Christus. APOLLONIVS: Quomodo est intelligendum quod in psalmo legitur: Percussit petram, & fluxerunt aquæ, abierunt in sicco flumina? CÆSARIVS: Nota est de hoc historia, allegoria satis vsitata: idcirco aliquid tibi dicere volo, quod præsentī visioni congruat, & mentem tuam moraliter ædificet.

CAPVT XII.

Percussit petram, & cæt. secundum sensum tropologicum, id est morale intellectum, Moyses homo est claustralis, quem regis filia, id est gratia diuina, misericorditer tulit de flumine vitæ secularis: interpretatur enim Moyses, sumptus ex aqua. Petra, cordis est duritia; virga, crux Dominica; percussio, passionis Christi recordatio; petra scissio, cordis est cōpunctio. Bis Moyses, vt legitur, percussit filicem, & tunc primum profudit aquam: primus ictus pertinet ad passionis Christi memoriam, secundus ad passi cōpansionem. Iudæus filicem semel percutit, quia Christum passum quandoque cogitat, sed nō compatitur, & ideo cor eius scindi non potest ad lacrymas, quibus abluat sua peccata: tu verò, si cogitationi compassionem addideris, petram bis percutis, & vix esse poteris, quin cor tuum scindatur ad compunctionem, & flumina lacrymarum inde erumpentia per oculos exeāt,

G g s

arque

Num. 20

1. Cor. 10

Ps. 104

atq; per maxillas decurrentia, quasi in sicco, flumina
etiam impetu suo terram infundant. APOLLONIVS:
Placet quod dicis. CÆSARIVS: Quod Christi pas-
sio medicina fit contra tentationes, dicam tibi ex-
empla.

CAPVT XIII.

*Christi
passio me-
dicina est
contra
tentatio-
nes.*

FVerat in prædicto Claustro, quod alio nomine
Hemmenrode dicitur, iuuenis quidam bonæ in-
dolis, & laudabilis admodum conuersationis, Petrus
nomine, de Cōfluentia ortundus, cui creberrimas Do-
minus Deus fecit consolationes, quædam ex his, quæ
dicturus sum de illo, superius tibi recitavi, quæ idcir-
co replicare dignum duxi, quia postea eadem plenius
& verius à quodam eius cōfratre familiarissimo cog-
nouit. Nam audiuit aliquoties voces psallentium in
sublimi. Quadam etiam vice, cū ministraturus domi-
no Carolo Abbati quondam Vilarienti confessionem
dixisset, & absolutionem de more deuotius acciperet,
audiuit vocem de cælo dicentem sibi: Dimissa sunt
omnia peccata tua. Alio etiam tempore, cū Sacrificij
missam celebraturo ipse astaret, & lampas extincta
fuisset, lumen aliunde afferre volens, sed angustia tē-
poris præoccupatus non valens, flatu lampadem reac-
cendit. Sanè huic iuueni studium erat, semel in die ad-
minis reuoluere & recitare sibi sanctissima & dulcis-
sima passionis Christi impropria, gratiarum spiri-
tualium efficacissima incitamenta: in quo studio tan-
tam per dimidium circiter annum difficultatem pas-
sus est, vt, quasi non sibi valerent huiusmodi medita-
tiones, arbitrari debuisset: tandē cū perstitisset pul-
sans, & illatas sibi injurias & difficultates indefessus
effregisset, secreta illa Christi violenter intrauit, ac
deinceps sine difficultate, & quasi ad manum paratis
quotidie epistolis, meditationibus illis suauissimis cū
magna iocunditate vsus est; in canone quoque non
magnopere curabat orare, sed de passione Christi me-
ditabatur. Habebat item in desiderio, & tam humili-
ter quàm vehementer optabat reuelari sibi diuinitus
aliqua imagine vultum Saluatoris, vt cū meditari
debuisset.

debuisset, ad eundem vultum, quasi cōspectum & bene cognitum, facilius intuitum mentis imaginariē dirigere posset: & Dominus, qui hoc ei inspiravit desiderium, non fraudavit eum a desiderio suo. Laborabat ergo mirabili ac multiplici luxuriantis carnis molestia, diabolo interitum, sed Domino profectum ei de tentationibus ordinante: vnde cū quodam tempore in angulo chori Cōversorum diutius & deuotius orationi incubuisset, diuinum implorās auxilium, ne sineretur sibi in peccatum, post horam surrexit & recessit; siquidem in memoriā ei venit, quod aliud quid agere habebat ex præcepto. Ascendens ergo per stalla, transitum habuit per ante altare infirmorū & Cōversorum: quō cū peruenisset, veniam celeriter accepturus coram altari, & abscessurus, sub lampade se humiliavit, & ecce ibi Dominus Iesus stans ante eum, vel potius quasi pendēs in cruce; qui piissima brachia sua abstrahens a cruce, seruum suum amplexatus est, & tanquam præcordialem sibi, in signum mutæ familiaritatis, eum ad pectus suum attrahendo strinxit, tentationesque illius validissimas stringendo cōpescuit. Sanè cū terræ procumberet, optimè sui cōpos erat, sed felici illa visione ita à sensu suo abstractus & ita dulciter affectus est, vt non plenè scire poterit, vtrum corporeis oculis an solo spiritu reuelationem illam recepisset. Attamen cū multas, tantè quàm postea, consolationes acceperit, hoc tamen fatetur, quod ista supergressa est vniuersas: tantam siquidem acceperat gratiam lacrymarum à Domino, vt infra matutinas vix aliqua hora oculi eius siccarentur. Huius rei testis sum ego, qui iuxta illum ad psalmodiam stabam aliquanto tempore: ita enim feruebat in Christi passione, vt spe martyrij Theodericum episcopum Liuoniæ sequeretur sine Abbatis sui permissione. Acceperat ille auctoritatem à Domino Papa Innocētio, secū ducere omnes, qui ire vellet, ad propagandū vineā Dñi sabaoth populo barbaro. Adhuc vt dicunt viuit, & ex præcepto Abbatis sui paræciam in Liuonia regit, vbi prædicat & baptizat, mul-

multosque tam verbo quam exemplo edificat, & in fide confirmat.

CAPVT XIII.

IN supradicto Claustro alius quidam frater magnam longamque tentationem habuerat, dicentibus cogitationibus suis, vt heremita fieret: adeo hac tentatione deuictus fuit, vt aliqua etiam loca perlustrauerit, explorans aptum sibi habitaculum. Tandem conuersus ad beatam Virginem, ei se totum commisit, ipsam sibi ipsi pro se fideiussorem constituens, quod quicquid ipsa suggessisset, hoc ille sine cunctatione aggrediretur: cumque ad beatam Virginem sub hac conditione sapius recurreret, quadam vice oranti ei coram altari vox insonuit, dicens; Fideiussorem me contulisti, ego me absoluere volo. Ille vero erigens se, vidit virum venerandi habitus ante altare assistere, crucem in manu tenere, crucifixi sancta quinque vulnera digito superinducere, & sic videnti dicere; Sic omnis qui ordinem istum, quem professus es, seruauerit, Dominum nostrum perungit, sicut me vides facere: & sic ille a tentatione sua liberatus est.

CAPVT XV.

BEATÆ memorię Christinę de Volmunsteine, cuius supra memini, etiam crucifixus apparuit, & homo senex iuxta eum, qui ex pixide, quam in manu habebat, perungebat vulnera illius. Genus tamen visionis discernere non valeo.

CAPVT XVI.

ALTERI cuidam sanctimoniali ordinis nostri, quæ nominare nolo, tempore quodam, cum esset grauisimè tentata, Dominus Iesus Christus totius ecclesię sponus, visibiliter apprensus, amplexatus est eam, & omnem illius turbationem in magnam conuertit tranquillitatem. Ecce his omnibus exemplis habes, quod visio dominicę passionis, nec non & meditatio atque compassio, maximum contra tentationes sit antidotum. Sunt & in illa multiplices consolationes; sicut subiecta declarabunt testimonia.

CAPVT

Dvo Conuersi in Hemmenrode, in quadam gran-
 dia eiusdem domus, quodam tempore manebat: *Ex Chri-
 stia f-*
 stabant autem simul vice quadam, & hora completo- *sione,
 rij Deo suæ seruitutis pensum persoluebant: dicto cõ-
 munita
 pletorio, respiciens vnus ad cœlũ vidit in sublimi cru-
 cifixum. Erat
 sem splendidam, & in ea Dominum crucifixum. Erat
 autem crux illa adeò splendida, vt ab ipso splendore
 sese inuicem contuerentur clarissimè; nam alias tene-
 bræ erant super faciem terræ, erat enim hyemis tem-
 pus. Et quia loqui non licebat, signũ fecit alteri, quasi
 interrogans, si aliquid videret? at ille nihil se videre si-
 gnauit; Tunc ipse signum illi fecit, vt genua flecteret
 & oraret: quod cum fecissent ambo simul, erectus post
 pusillum, tantæ visionis factus est socius & testis. Am-
 bo adhuc, vt puto, viuunt, nec licet prodere nomina
 illorum. **A P O L L O N I V S:** Quæ tibi videtur causa
 fuisse tantæ visionis Conuersorum eorundem, meri-
 tum an culpa? **C Æ S A R I V S:** Si propter eos visio ea-
 dem facta est, alterum videtur causa fuisse, bona vide-
 licet vita; vel culpa aliqua, siue vtrumque. Hoc vtrum
 esse vel posse esse verum visio subsequens declarabit.*

CAPVT XVIII.

IN Lucka domo ordinis nostri, cuius in superiori
 distinctione memini ca. 24. Conuersus quidam est,
 sicut ab Adam eiusdem domus monacho didici, vir
 bonus & disciplinatus, Rodolphus nomine, cui diui-
 nitus multa reuelatur. Hic cum nocte quadam, dictis
 matutinis, ante lucẽ sub diuo staret, & orationes ali-
 quas diceret, Christum in aere cruce affixum penderẽ
 vidit, & circa eũ xv. homines, singulos in singulis cru-
 cibus: ex quibus decẽ erant monachi, & quinque Cõ-
 uersi, omnes ei bene noti, vtpote congregationis suæ
 professi: ita aer fuerat illuminatus ex Christi præsen-
 tia, vt singulos plenè discerneret. Cumq; stupefactus
 staret, ob tam mirabilem visionem, Dominus de cruce
 clamauit; Nosti Rudolphe, qui sint hi, quos circa
 me vides crucifixos? Respondente Conuerso: Noui
 Domine qui sint; sed quid sit quod video, prorsus non
 intelligo;

intelligo: subiunxit Dominus: Hi soli ex omni congregatione mecum crucifixi sunt, meae passioni vitam suam conformantes. **APOLLONIVS**: In quo se illi conformauerunt? **CÆSARIVS**: Vtique in obedientia, in patientia, in humilitate, in abrenuntiatione totius proprietatis propriæque voluntatis: hæc, & his similia, monachos martyres faciunt, in quorum persona per psalmistam dicitur: Quoniam propter te mortificamur tota die, estimati sumus sicut oues occisionis. Ecce crux, de qua in Euangelio dicit ipse crucifixus: **Matt. 10** Qui non tollit crucem suam quotidie, & sequitur **Luce 9.** me, non est me dignus. Non dicit semel, sicut Petrus: sed quotidie, sicut Antonius. Sicut didici nuper a prædicto monacho, omnes illi quindecim adhuc viuunt, excepto vno, qui iam dormiuit in Domino. **APOLLONIVS**: Nemo claustralium visionem hanc ignorare deberet. **CÆSARIVS**: Verum dicis, quia multi putant se esse monachos, & non sunt, ore & non vita, dicentes cum Apostolo: **Gala. 46.** Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. **APOLLONIVS**: Dic quaeso quomodo sit nobis intelligendum, quod idem Apostolus dicit: **Gala. 9.** Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitijs & concupiscentijs? **CÆS.** Secundum præcedentia videtur sic intelligendum.

CAPVT XIX.

Apostolus enumeratis operibus carnis, cum exposuisset fructus spiritus, subiunxit: Qui autem sunt Christi, &c. Duplex est religiosorum crucifixio, hominis interioris per alienam compassionem; & hominis exterioris per propriam carnis mortificationem. Crux dicitur à cruciatu: crux monachorum rigor ordinis est, tum propter vigilias & orationes, tum propter ieiunia & castigationes, tum propter silentium & opera manuum, tum propter carnis continentiam & vestimentorum stratiq; duritiam. Qui autem sunt Christi? qui cum Apostolo dicere possunt, Christo confixi sumus cruci: Carnem suam crucifixerunt, id est cruci affixerunt, cum vitijs operum & concupiscentijs.

Gala. 2.

cētīs desideriorum pugnantes: nec ponuntur illi duo
genitui plurales instrumētāliter, sed passiuē, eo quōd
per virtutes in carnis maceratione mortificentur.
Tres clauī, quibus corpus monachi cruci debet esse
affixum, tres sunt virtutes, per quas teste Hieronymo
martyres efficiuntur, scilicet obedientia, patientia,
humilitas: manum monachi dextram configat obe-
dientia sine murmuratione, sinistra patientia sine si-
mulatione; clauum obedientiæ impellat amor su-
pernæ libertatis: clauum patientiæ, timor pœnæ ge-
hennalis. Pedes illius vera humilitas configat, vt non
solum prælatis, sed & fratribus se propter Christum
subjiciat, vt dicere possit cum Psalmista: Humiliatus
sum vsque quaque Domine. Et in alio loco: Imposui
tibi homines super capita nostra. Duo pedes duplex est
superbia, mentis scilicet & corporis: & licet superbia
caput sit omnium vitiorum, non tamē incongruē per pe-
des, qui in fine sunt partes corporis, quādoq; designa-
tur: q̄ enim valde odimus & dispicimus, hoc pedibus
cōculcamus: vnde Iosue filijs Israel: vt colla regū cal-
carēt, præcepit. APOC. Satis mihi placet q̄ dicis, nūc
residuas Dominicæ passionis visiones explana. CAS.
Quōd Dominus suā passionē nūc ad consolationem
nūc ad correptionē iustis ostēdat, præstō est exēplum.

CAPVT XX.

Conuersus quidam apud nos ante annos ali-
quot defunctus est, vir bonus ac timoratus,
nomine Conradus, ipse est, qui vidit in dorso
fratris Wilhelmi serpentē, cū in choro dormiret, sicut
dictū est in distinctione quarta ca. 32 Hic tēpore quo-
dā, cū in domo nostra Dollin dorp, cui præerat, so-
lus esset, & magnū cordis sui defectū sentiret, ait intra
se: Och miser, debes sic mori sine homine? Vix verba
finierat, & in extasim ruens, ecce Saluatorem coram
se in cruce pendentem vidit, qui ait: Conrade vides
quanta propter te sustinuerim? Moxq; post verba cō-
solationis adiunxit: Omnia opera tua bene placent
mihi, vno tamen excepto. Quibus dictis, Conuersus
ex visione tam solutifera confortatus ad se redijt, &
cū

Psal. 118

Psal. 65.

Iosue 10

*Christus
passus in
terrena
ad conso-
lationem
aliquan-
do ad cor-
reptionē
apparet*

cum oculos aperiret, vt eum, quē spiritu viderat, cer-
neret, visio disparuit. Requisitus a fratre Richardo
Conuerso religioso, cum ei recitasset visionem, si Do-
minum aliquid interrogasset de eodem opere, respon-
dit: Non, iam dictam prætendens necessitatē. APO-
LONIVS: Quid est quoddam Saluator in viro sancto opus
reprehendit, quod tamen ei innotescere noluit? CÆ-
SARIVS: Puto quia illum, de omnibus suis operibus
voluerit esse sollicitum, vt dum vnum nesciret, de sin-
gulis timeret. Idem ante mortem suam confessus est
Abbati nostro, quod voces angelorum nocte quadam
audierit in cælo. Obit autem in ipsa dulcissima festi-
uitate assumptionis Domine nostræ, ipsius vt spero
precibus, cui deuotè seruiert, die tali de terris assump-
tus in cælum. Non solum consolatio est in Christi
passione, imò etiam in sacris imaginibus, quæ eandem
beatam passionem representant. Nam honorantes il-
las Christus honorat & remunerat, punit indeuotos
& negligentes.

CAPVT XXI.

*Per ima-
gines pas-
sionis
Christi
miracu-
la sunt.*

Temporibus nostris in prouincia nostra, sicut au-
diui, miles quidam alterius cuiusdam militis pa-
trem occiderat: casu accidit, vt occisi filius oc-
cisorem caperet: quem cum in vltionem patris extra-
cto gladio trucidare vellet, ille pedibus eius prostra-
tus ait: Rogo vos domine, per honorem sanctissime
crucis, in qua Deus pendens misertus est mundo, vt
mei miseriamini. Quibus verbis ille compunctus, cū
staret, & quid facere vellet, deliberaret, inualecente
misericordia, hominem leuauit, & ait: Ecce propter
honorem sanctæ crucis, vt mihi, qui in ea passus est,
peccata mea indulgeat, nō solum tibi culpam remit-
to, sed & amicus ero, deditque ei osculum pacis. Non
multo post, idem miles cruce signatus mare transiens,
cū ecclesiam Dominici sepulchri, aliis peregrinis vi-
ris honestis de sua prouincia commixtus, intraret, &
ante altare proximum trāsiret, imago Dominici cor-
poris illi satis profundè inclinauit de cruce. Hoc cum
aliqui ex eis considerassent, nec tamen scirent cui tā-
cum

tum honorem exhibuisset, ex consilio singillatim reuerſi sunt, nec tamen alicui eorum inclinatum est, nisi cui prius: tunc causam sciscitantes, cum ille diceret se indignum esse tanto honore, quæ supra dicta sunt memoriæ occurrerunt: quæ cum fratribus retulisset, mirari sunt de tanta Dei humilitate, scientes imaginis eius inclinationem factâ fuisse pro gratiarû actione.

CAPVT XXII.

S Oror quædam ordinis nostri, capellam oratorij ingressa, cum ante altare coram crucifixo psalmos legeret, & cum tardè esset, custos illam ibi esse nesciens, ostium forinsecus clausit, & recessit: quod cum illa intrinsecus audiret, nec tamen pulsare præsumeret, ibidem pernoctauit: & sicut ab eius ore audiui, radius quidâ, ad instar stellæ, de brachio exiens crucifixi, tantum ei luminis præstitit, vt in tenebris, illius beneficio, psalmos suos legeret. Est super idem altare imago virginis lignea, filium tenēs in sinu, cumque sanctimonialis tempore quodam coram illa psalterium lecitaret, puerulus inopinatè aduenit, & quasi scire vellet quid illa legeret, in librum respexit, & redijt. Est autem eadem venerabilis femina laica & vidua, multumque circa ordinem nostrum feruens ac deuota, plurimas habens à Deo consolationes.

CAPVT XXIII.

N Ouitius quidam in Hemmenrode, cum vice quadam in choro ad versiculum sanctæ Trinitatis deuotè inclinaret, crucem fronti suæ imprimi sensit, & puto quòd eadem hora cogitauerit de passione: Vocatur autem Hermannus, & adhuc uiuit. APOL. Puto quòd sculptores & pictores sacrarû imaginum aliquod speciale præmium ex hoc percipiant. CÆSARIVS: De hoc dubitare non debes, si tamen magis sit deuotio, quàm auaritia mercedis in causa.

H h

CAPVT

*Pingere
sacras i-
magine
ex deuo-
tione, me-
rit orsum
esse.*

Monachus quidam nigri ordinis de episcopatu Moguntinensi ante annos paucos defunctus est, erat autem pictor bonus, & ordini nostro tam deuotus, vt gratis, expensis tantum receptis, in diuersis domibus, ad diuersa altaria, miri decoris crucifixos depingeret: nam nostros crucifixos ipse penè omnes fecit, nullas à nobis requires expensas. Volens suo effigiatori ostendere summus ille crucifixus, ad cuius imaginem omnes facti sumus, quantum sibi labor ille sanctissimus placeret, in parasceue, die scilicet in qua passio specialiter representatur, illum, non sine multorum admiratione, de hoc mundo assumere dignatus est: quasi diceret Dominus: Quia circa meam passionem mente & corpore deuotè semper laborasti, de illa cogitando, illamque per picturas aliis exhibendo, ecce in die meae passionis te de labore ad requiem assumo, in qua non iam mentaliter, vel per picturas figuraliter, sed presentialiter, id est facie ad faciem, me contempleris. Hæc dicta sunt de eo, quòd Dominus eos, qui imagines suae passionis honorat, rehonoret & remuneret, nunc tibi ostendam quòd negligentes, illarumque contemptores, puniat & confundat.

CAPVT XXV.

*Contem-
nentes sa-
cras
Christi
imagines
puniti.*

Colonia in ecclesia sancti Georgij martyriscruce metallina est, effigiem habens Saluatoris, per quam multa miracula facta sunt ac sanitates: unde multa luminaria matronæ ciuitatis coram illa accendere consueuerunt: maxima tamen causa illarum virtutum fuisse creditur, portio Dominici ligni, quæ in chæsa habebatur, quæ nunc extracta, gemmis & auro circumdata est. Campanarius verò eiusdem ecclesiæ, cum nullam ei reuerentiam exhiberet, sed vadens cubitum, frequenter luminaria inde subtrahens in usus suos conuerteret, nocte quadam cum se in lectulum suum inclinasset, & adhuc vigilaret, crux eadem ad eum venit, & eum voce increpationis tam validè tuteudit, vt infirmatus, multis diebus sanguinem vomeret. Huius miraculi ego bene recordor, & erat co-

leber

Ieberrimum in tota ciuitate, ita vt ab illo tempore in maiori veneratione habita fit eadem crux.

CAPVT XXVI.

IN* comicia de monte, ante non multos annos, ^{* al. comia} ^{tatn,} inter duas cognationes militum tam graues inimicitiae ortae sunt, vt se inuicem caperent & occiderent: die quadam cum plures vnus partis conuenissent in ecclesia villa, quae Westupe dicitur, aduersae parti per vetulam proditi sunt: dederat enim signum dicens: Quotiens intrauerint, totiens nolam traham. Quod cum fecisset, ecclesiam cum multitudine ingressi, armati super inermes irruerunt: quo viso, illi arreptis sacris imaginibus, gladiis opposuerunt, sperantes sibi illarum beneficio patci debere. Percussores verò nullum loco exhibentes honorem, nullam sacris imaginibus reuerentiam, ita hostium cruorem stiebant, vt imagines oppositas mutilarent, ipsique crucifixo brachia praescinderent, & circiter octo milites trucidarent in Ecclesia. Quod sacrilegium durè satis vindicatum est, nam infra breue tempus, ab occisorum consanguineis, occidentium numerosa multitudo sic gladio deleta est, vt vix duo superessent: vetula verò, quae illos prodiderat, tempore messis nimio calore aëris suffocata est. Et quid dicam de malis Christianis, cum apud Damiatam Saraceni, Christum ignorantes, ob injuriam imaginis eius grauiter sint puniti.

CAPVT XXVII.

CUm in obsidione Damiatæ maxima pars exercitus Domini Saracenis occurrisset, nescio quo Dei iudicio, infideles fidelibus superiores effecti, eos in fugam verterunt, multos ex eis occidentes, & plurimos captiuos abducentes. Quod vt cognouerunt in ciuitate obsessi, in tantam lætitiã resoluti sunt, vt in confusionem fidei nostrae, laqueum collo crucifixi injicerent, sicque sacram illam imaginem, aliis additis injuriis, per omnes plateas ciuitatis traherent, cum multa vociferatione & plausu manuum, victoriam Deo suo adscribentes. Christus verò, qui mortuus & quasi nullius valoris videbatur, in tã ex-

H h 2 grabi

crabili culpa, post breue tempus valde terribiliter re-
uiuiscere cœpit in vindicta. Nam Damiatianos, vt pe-
na concordaret illatæ iniuriæ, vlcibus percussit in
guttore, sic vt etiam cibaria non possent glutire, pau-
lo p̄st, ciuitatem ipsam inexpugnabilem eis abstulit
sua virtute, ita vt nec vnus in eius vastatione caderet
Christianus. Alia adhuc plura miracula de sacris ima-
ginibus tibi dicere possem, sed vsque ad decimam di-
stinctionem illa referuabo. Hoc etiam scias, quod vs-
que hodie Christus in suis membris crucifigatur, nunc
à Iudæis, nunc à Saracenis, nunc à falsis Christianis.

Mala. 3. Vnde per Malachiam conqueritur, dicens: Si homo
configit Deum, quia vos configitis me. Item, Et me
vos configitis gens tota. Christianos nostris tempo-
ribus à Iudæis esse crucifixos audiui; à Christianis a-
liquem ad literam esse crucifixum nondum audiui,
quosdam à Saracenis nuper fuisse crucifixos intellexi.

CAPVT XXVIII.

SVpradieta Diamata, cùm per obsidionem mul-
tum esset arctata, quidam ex paganis occultè
exeuntes de ciuitate, tum vt Christiani fierent,
tum vt mortem euaderent, ad nostros confugere cœ-
perunt, quos Saraceni insequentes, & comprehen-
dentes, reduxerunt, singulisque crucibus singulos ap-
pendentes, ad cõfusionem Christianorum supra mu-
ros omnes suspenderunt. APOLLONIVS: Quid sentien-
dum est de istis? CÆSARIUS: Si fidem stiebant, & in
fide timore pœnarum non nutabant, haud dubium
quin martyres sint. Non solum ab infidelibus Chri-
stus martyrizatur, sed etiam à malis Christianis per
pauperum injurias quotidie configitur & flagellatur.

CAPVT XXIX.

*Christi
pati in
pauperi-
bus, dum
à diviti-
bus af-
figuntur.*

NON est diu quòd quidam pauper, nescio qua
impellente necessitate, loqui volens Henrico
duci Louanij, qui adhuc superest, presentiam
illius adire tentauit; cui cùm vnus camerariorum in-
dignatus, scapulis eum impelleret, & passim baculo
cederet sine misericordia, Conuersus quidam ordinis
nostri

nostri hoc vidit, & ingemuit; compassus illi etiam vique ad lachrymas. Subsequenti nocte Saluator ei in somnis apprensus super altare, in gloria magna, ait: Gratias tibi quod heri tantum mihi compassus es, quando camerarius ducis tam immisereticorditer, sine causa, sustigauit me. Ad quam vocem Conuersus euigilans, intellexit quod Christus adhuc in suis membris pateretur. APOLLONIUS: Dic quæso, estne adhuc aliqua alia forma despecta, in qua Christus mortalibus dignetur apparere? CÆSARIUS: Etiam; tanta est humilitas in Christo, ut aliquando sub figuris infirmorum, aliquando, quod est amplius, species leproforum assumens, nobis appareat. Si primum verum non esset, nequaquam diceret in Euangelio: Infirmus fui, & visitastis me. De secundo dicit Isaias; Verè languores nostros ipse tulit, & dolores nostros ipse portauit: & nos putauimus eum quasi leprosum, & percussum à Deo, &c. Licet in dialogo S. Gregorij & in aliis locis de his plura occurrant exempla; non tamen, quia ita promissum est, tibi dicere licet nisi noua, id est nostris temporibus gesta.

CAPVT XXX.

Henricus Contractus Claraualis monachus, *Christi* cuius memini in distinctione prima cap. 10. *sius apud* qui ante paucos annos defunctus est, in eadē *parietem in* domo quandoque infirmarius fuit; hic cum tempore *specie in* quodam haberet magnum infirmum, iam morti proximum, & nocte surgens ad signum marinarum, cum eundem infirmum considerasset, sperans illum posse durare, chorum, ex hoc securior, intrauit; in quo dum sedendo modicum quid dormitasset, ecce Saluator in figura infirmi adfuit, & super pectus eius se reclinans requieuit. Henricus verò de hoc territus, cum surgere vellet, Dominus eum compescuit, dicens: Bone Henrice, sine me quiescere. Ad quod verbum expergefactus, mox recordatus est infirmi sui, & surgens atque in infirmarium festinans, illum agonizantem reperit, quem cum ad terram deponere vellet, super pectus eius in modum visionis exspirauit. *firmi.* Quod autem Do-

minus quandoque species leproforū assumat, sequētia declarant exempla.

CAPVT XXXI.

*Apparet
Christus
in specie
leprosi.*

** l. 2. c. 5.
et l. 4. c. 3.*

Nobilissimus quidam princeps Theobaldus, Comes Campaniæ, de cuius operibus misericordiæ in * vita sancti Bernardi Abbatis Claræuallis mira leguntur, tantæ humilitatis erat, vt etiam præsentialiter tuguria leproforū visitaret: adhuc viuunt, qui illum in carne viderunt. Habebat autem ante quoddam suum castrum leprosum quendam manentem, ante cuius domunculam quotiens eum contigit transire, de equo descendit, & ad illum intrans, postquam pedes eius lauit, elemosynam dedit, & abiit. Post breue tempus, idem leprosus Comite ignorante defunctus est, & sepultus. Die quadam Comes iterum via illa transiens, mox vt ante tuguriū sibi notum venit, descendit, dicens: Oportet me visitare patrem meum, intransque, non leprosum, sed in leprosi forma & habitu cōtemplatus est Dominum, cui cum consueta opera misericordiæ impendisset, & tanto deuotius, quanto inspirabatur a visitato fortius, hilaris exiuit, cumque suis dixisset, gaudeo me videre leprosum meum: responderunt ei quidam; Domine, sciat is eum pro certo dudum esse defunctum, & in tali loco sepultum. Quod vbi comperit Princeps piissimus, exultauit in spiritu, eo quod videre ei que ministrare meruerit præsentialiter, quem multo tempore in suis membris veneratus est. Vt autē Dominus IESVS tantam humilitatem tanti Principis etiam in præsentem remuneraret, & vt verba sua vera ostenderet, quæ dixerat: Quicquid vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis, se illi exhibere dignatus est. Audi aliam visionem, ista adhuc excellentiorem.

Matt. 25

CAPVT XXXII.

EO tempore, quo heresis Albiensium pullulare cepit, contigisse dicitur quod narro. Erat in regno Francorum Episcopus quidam ætate iuuenis, sed magnæ religionis: nominis eius siue diocesis eius non memini. Hic tantæ fuit pietatis, misericordiæ, ac hu-

milli.

militatis, vt equitans in via, neminem leprosum sibi
 occurrentium sine eleemosyna præteriret; sæpe etiam
 de equo descendit, & petentes præueniens, nummis
 manibus illorum, tanquam CHRISTI gazophila-
 cio immisis, atq; deosculatis, iterum ascendit, & pro-
 cessit. Die quadam, dum per stratam publicam incede-
 ret, leprosus quidam secus viam stans in agro, voce rau-
 cissima, vt sui misereretur clamauit, eratque aspectus
 eius tam horridus, & quasi a lepra tam corrosus, vt o-
 culus humanus non sine cruciatu illum inspicere pos-
 set; quem vt sanctus Episcopus vidit, misericordia mo-
 tus, mox de equo ruit, & ad illum currès, obtulit ele-
 mosynam. Ad quem leprosus: Non sunt mihi neces-
 sarii nummi tui, cui cum Episcopus respõderet; Quid
 ergo vis vt faciam tibi? ille subjunxit: Vt putredinem
 huius infirmitatis meæ abstergas, digito ostendès ca-
 runculam de naribus pendentem, magni horroris at-
 que fœtoris: quam cum vir beatus, Christi amore suc-
 census, manu tergeret, clamauit ille dicens: Cessa, ces-
 sa, asperitatem digitorum tuorum tolerare nõ valeo.
 Cumque adhiberet partem camisæ suæ, quæ de pan-
 no erat satis subtili, simili clamore prohibitus est.
 Tunc Episcopus: Si pati non potes manum, si non pã-
 num delicatum, vnde vis vt abstergatur? respondit le-
 profus: Nihil aliud patiar, præter linctionem linguæ
 tuæ. Mox ad illud verbum lucta nõ modica oriri cœ-
 pit in corde Põtificis, inter gratiã & naturã: illa vt fie-
 ret volente, ista cõtradicẽte, sed gratia Dei cooperãte,
 & naturæ vim faciente, linguã apposuit, & promusci-
 dè elephantinã linxit. Mira res, mox de naribus eius,
 qui leprosus videbatur, gemma pretiosissima lapsa est
 in os Episcopi, & vt ostèderet se esse CHRISTVM,
 qui ad probandã Episcopi virtutè se finxerat leprosu,
 in oculis eius gloriosè cœlos ascendit, & quia eiusdem
 glorię particeps futurus esset Episcopus, ascendès re-
 promisit. Dñs Geuardus Abbas noster, rediès de capi-
 tulo generali, hæc nobis retulit, asserès tunc recenret
 fuisse gesta. A P O L. Quid est gratia cooperans? C A S.
 Duplex est gratia Dei, operans, per quam Episcopus

tantum bonum voluit: cooperās, per quam illud petefecit. Poterat antistes iste venerabilis meritò dicere
Gen. 12. cum sancto Iacob patriarcha: Vidi Dominum facie ad faciem, & salua facta est anima mea. APOLLONIVS: Magna sunt quæ dicis. CÆSARIVS: Vt autem non solum in ore duorum, sed & trium testium, stet omne verbum, addam tertiam visionem duabus his non imparē, sed fortè iudicio tuo propter opus maiorem.

CAPVT XXXIII.

IN Salzburgensi ecclesia iam à multo tempore religiosi extiterunt episcopi, ex quibus vnus, nescio vtrum huius, qui nunc est, siue eius, qui ante eum fuit, prædecessor, infirmorum seu leproforum lætè studiosè etiam quandoque per semetipsum visitauit. Die quadam tuguriolum quoddam intrans, & leprosum, vt ei visum est, hominem in ea lecto decubantē ac gementem reperiēs, si aliquid vellet exquisiuit. Cui cum ille responderet: Corpus CHRISTI desidero: episcopus festinus abiit, & attulit, ori que leprosi, qui valde horridus videbatur, cum cautela qua potuit immisit. Ille verò ad cōprobendam antistitis fidem, antequam masticasset eucharistiam, nauseam simulauit, & cum sœtidissimo vomitu quod sumperat reiecit. Episcopus verò territus, manibus mento eius suppositis, eiectas recepit immūditias, quas statim in os mitrens sumpsit, ob honorem sacramenti. Postea eundem leprosum visitare vellet, & non inueniret, dictum est ei à circummanētibus, quòd multo tempore in eadem domuncula nullus habitasset leprosus. Et cognouit vir Deo plenus, tum ex testimonio referentium, tum ex gratia ex prædicta sumptione percepta, quia CHRISTVS esset, qui multis modis electorum suorum constantiam probare conuevit. Hæc dicta sunt de Christi persona. Porro de illius resurrectione atque ascensione nullas intellexi visiones relatu dignas, nisi hanc solam, si tamen visio dici potest.

CAPVT XXXIV.

Sacerdos quidam de domo nostra, sicut ipse mihi retulit, cum anno præterito in sacratissima nocte paschæ staret ad matutinas, finito duodecimo responsorio, & Hymno, Te Deum laudamus, incepto, tantam circa se sensit fragrantiam aromatum, & per tantam moram, ut miraretur quid esset, vel unde esset, cui cogitationes suæ dicebant: Non est aliunde odor iste aromaticus, nisi ex præsentia sanctarum mulierum, de quibus tota nocte cantatum est; Quia venerunt *Marc. 16* cum aromatibus, ut ungerent IESVM.

CAPVT XXXV.

APOLLONIVS:

Cum resurrectio passione dignior sit, quid est quòd tantæ reuelationes habentur de illa, & tam pauca de ista? **CÆSARVS:** Primò hoc ad scribendum est humilitati Christi, ne videatur iactanter manifestare ea, quæ egit gloriosè, & suppressere illa, quæ pertulit ignominiosè. Deinde quòd nullum est sacramentorum, quod tam efficax sit diuini amoris incentiuum, quomodo opprobria passionis. *1. Cor. 2.* Apostolus dicit se nihil scire, nisi IESVM CHRISTVM, & hunc crucifixum: ergo Christi passio, eius fuit lectio. O quantum legere desiderabat Iob in libro passionis Christi, quando dicebat: *Iob 31.* Quis mihi tribuat audirem, ut desiderium meum audiat omnipotens: & librum scribat ipse qui iudicat: ut in humero meo portet illum, & circumdet illum quasi coronam mihi? Liber vitæ *Apol. 5.* CHRISTVS est, secundum Ioannem septem signaculis signatus, in quo, ut ait Paulus, est salus, vita, & resurrectio nostra, quæ Apostoli cum magna gloria miraculorum, quasi coronam, portauerunt per vniuersum mundum; quæ cum primò obtulissent scienti literas, id est Iudæo, & respuisset illum tanquam signatum, obtulerunt illum nescienti literas, scilicet gentili, & cum illum *Act. 8.* intelligere non posset, exposuerunt ei, sicut Philippus Eunucho. Librum hunc CHRISTVS ipse scripsit, quia propria voluntate passus est: in pelle squidem corporis eius scriptæ erant literæ minores

H h 5

& ni-

490 DE DIVERSIS VISIONIBVS

& nigra, per liuidas plagas flagellorum: litera rubra & capitales, per infixiones clauorum: puncta & virgula, per punctiōem spinarum: pellis eadem prius fuerat multiplici persecutiōe pumicata, colaphis & sputis cretata, arūdine lineata. **APOLLONIVS**: Gaudeo me cum fructu didicisse, quod ignorauī. **CAESARIVS**: Dicam tibi nunc aliquas visiones Spiritus sancti. **APOLLONIVS**: Peto vt prius expedias de Spiritu sancto, & sit differentia inter ipsum & spiritum quem Christus in cruce emisit. **CAESARIVS**: Hoc faciam ipso adiuuante, & hoc quanto compendiosius potero.

CAPVT XXXVI.

De Spiritu sancto.

Psal. 32.

Matt. 10.

Ioan. 15.

Gala. 4.

Ioan. 3.

1. Cor.

12.

Luca 13.

Spiritus sanctus Deus est, tertia in Trinitate persona, à Patre Filioque procedens aeternaliter, ipsis consubstantialis, eiusdem sapientiae atque potentiae: vnde in Psalmo: Verbo Domini caeli firmati sunt, & spiritu oris eius omnis virtus eorum. Quod Spiritus sanctus à Patre procedat, dicit Filius: Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri. Item, Qui à Patre procedit. Quod à Filio procedat, testis est Apostolus dicens: Misit Deus Spiritum filij sui in corda vestra. Ipse etiam Spiritus sanctus vbi vult spirat: sanctus, multiplex, vnicus, subtilis, modestus, disertus, mobilis, incoquinatus, certus, suavis, amans bonum actum, qui nihil verat benefacere, humanus, benignus, stabilis, securus, omnem habens virtutem, omnia prospiciens, & qui capiat omnes spiritus intelligibiles, mundus, subtilis. Cuius varia dona cum Apostolus enumerasset, sic conclusit: Haec autem omnia operatur vnus atque idem Spiritus, diuidens singulis prout vult. Inter hunc Spiritum sanctum, & eum, quem Christus in manus Patris moriens commendauit, tanta est differentia, quanta inter creaturam & creatorem: nam spiritus ille anima Christi intelligitur, quae à corpore eius separata est per mortem, quod de Spiritu sancto dicere nephas est. **APOLLONIVS**: Sub quibus speciebus Spiritus sanctus solet praesentiam suam mortalibus manifestare? **CAESARIVS**:
Duas

Quas tantum species reperio manifestiores, sub quibus ^{spiritus} in nouo testamento visus est: in columba visus est ^{sanctus} super Christum: in linguis igneis super Apostolos. Nec ^{sub qui-} hoc sine causa, septem enim naturales virtutes habet ^{bus fer-} columba, quæ auis est simplicissima, per quas dona ^{mis solo-} Spiritus sancti mysticè designantur. In igne calor est ^{at appa-} & splendor, & Spiritus sanctus ignit per amorem, ^{re.} illuminat per scientiæ operationem. APOLLONIVS: ^{Matt. 3.} Petitioni meæ satisfactum fateor per sententias, ^{Act. 2.} nunc precor vt si aliqua nosti exempla subiungas. CÆSARIVS: Quod nostris temporibus in columba & igne visus sit, verissimis tibi pandam exemplis.

CAPVT XXXVII.

DVM dominus Hermānus Abbas esset in Clau- ^{Appariz-} stro, & in solennitatibus, interim dum cho- ^{tionis} rus, Te Deum laudamus decantaret, circui- ^{Spiritus} ret ad fratres commonendos, atque secun- ^{sancti.} dum consuetudinem in chorum Conuerforum diuerteret, Henricus conuersus, cuius memini in distinctione quinta cap. 5. vidit columbam candidam de cruce, quæ erat super altare Conuerforum, in verticem ipsius descendentem, vbi multum quietè sedebat, donec circuitis vniuersis de choro exiret: tunc euolans reuersa est super crucem: hymno verò expleto, cum inciperet lectionem euangelicam, eadem auis sacratissima volauit super quandam columnam analogio proximam, illic sedens & auscultans, sacræque lectioni aurem diligentius adhibens: qua perlecta, rursus redijt ad crucem. Et testatus est idem Conuersus, sæpius in festiuitatibus se eandem visionem vidisse: Quotiens, inquit, chorum Conuerforum intrauit, & coram altari profundè, vt ei moris est, inclinauit, mox columba prædicta crucem deserens, capiti eius insedit: in quo statim tantum creauit strepitum percussione alarum, tantum splendorem nitore alarum, vt ab omnibus potuisset audiri, & ab vniuersis videri, si illis datum fuisset audire vel videre. APOLLONIVS: Puto conuersum hunc eundem fuisse, qui vidit super caput nouitij, cum in monachum bene-

492 DE DIVERSIS VISIONIBVS
benediceretur columbam, sicut dictum est in distinc-
tione prima cap. 3.

CAPVT XXXVIII.

CAESARIVS.

DVm in eadem domo monachus quidam iuue-
nis Euangelium legeret in conuentu, prædictus
Henricus columbam candidissimam super ca-
put eius descendere vidit, illic quierè residentem vs-
que ad finem Euangelij: fuerat enim idem monachus
ibi hospes, & tam bonæ vitæ, vt tanta gratia dignus ha-
beretur. Processu temporis, cùm factus fuisset sacer-
dos, cuidam monacho ex fratribus eius sacerdos qui-
dam secularis dicebat: Ego frequenter video colum-
bam super caput illius monachi, quando missas cele-
brat. Non tamen puto eum aliquando missæ eius in-
terfuisse corpore, sed spiritu: est enim vir religiosus,
multas habens reuelationes à Deo. **APOLLONIVS:**
Quid sentiendum est de huiusmodi columbis? **CAE-
SARIVS:** De hac quæstione, quantum potui, expedi-
ui te in distinctione secunda cap. 5. loquens de sacer-
dote fornicario, cui columba sacramentum altaris tu-
lit, & post pœnitentiam restituit: signum est aduen-
tus Spiritus sancti columba. Si nihil fuisset diuini in
prædictis columbis, etiam alij eas vidissent. **APOLLO-
NIVS:** Hoc satis credibile est. **CAESARIVS:** Quòd au-
tem Spiritus sanctus etiam in igne præsentiam suam
quandoque manifestat, audies in distinctione nona,
cap. 34. Quia iam plures visiones tibi retuli de Chri-
sto, quasdam etiam de Spiritu sancto, vnã tibi adhuc
dicam de sancta Trinitate.

CAPVT XXXIX.

*Appari-
tio san-
ctissima
Trinita-
tis.*

Non est diu, quòd quædam sanctimonialis ordi-
nis nostri, dum in quadã die Dominica ad Pri-
mam staret, & chorus psalleret fidem Athanasij,
illa de mysterio summæ Trinitatis cogitãs, mente ex-
cessit: in quo excessu tanta ei sunt reuelata de illa
summa & æterna Trinitate, vt suo confessori illa, siue
modum eiusdem visionis, explicare non posset. Ecce
sic copiosè Dominus visioni nostræ condescendit. Ip-
sa

se est quem Iacob in somnis vidit innixum scalæ; angeli verò ascendentes, siue descendentes, sunt ceteri, vt dictum est, ordines ciuium cœlestium, descendentes nobis apparendo, & ascendentes se nostris visibus subtrahendo, ipsi enim sunt Christi corpus & membra. APOLLONIVS: Qua similitudine? CÆSARIVS: Similitudinem tibi dicam satis manifestam.

CAPVT XL.

Caput Christi, Deus; caput ecclesiæ Christus: Oculi Christi sunt angeli, semper faciem Patris videntes, auris eius Patriarchæ legem Dei audientes: nares Christi sunt Prophetæ, quæ futura erant procul odorantes: Os eius Apostoli, quæ ab ipso videntur & audierunt mundo prædicantes: Barba Christi sunt martyres, fortitudinem mentis, quam barba designat, in suis tormentis ostendentes: Vbera Christi sunt cõfessores, verbo & exemplo infirmos nutrientes: Venter eius, virgines & continentes, fructui carnis, castitatis amorem anteponeutes. De his sponsa dicit in Canticis canticorum dilecto: Venter eius eburneus distinctus saphiris. Ebur, quod frigidissimum est, designat virginitatē. Hyacinthus verò, qui aërei coloris est, perfectionem vidualem. APOLLONIVS: His non inutiliter præmissis, precor vt de singulis ordinibus, si quas nosti, subjungas visiones. CÆSARIVS: Hoc libens faciam, & hoc primò de angelis.

CAPVT XLI.

APOLLONIVS:

Quot sunt ordines angelorum? CÆSARIVS: Nouem, Angeli, Archangeli, Virtutes, Potestates, Principatus, Dominationes, Throni, Cherubin, & Seraphin. Dicuntur autem angeli, id est nuncij, quia diuinam voluntatem suggerēdo nobis nunciant. Quilibet homo habet angelum sibi à Deo deputatum ad custodiam ab hora natiuitatis vsque ad diem mortis, quorum ministerium quantum sit hominibus necessarium, quibusdā tibi pandā exemplis.

CA-

Gen. 28.

Qua similitudine sancti sunt Christi corpus & membra.

1. Cor. 11

Ephes. 5.

Mat. 18.

Cant. 5.

Ordines & officium Angelorum

*Angelo-
rum visi-
nisteriū
utile esse
hominibus.*
2 Cor. 12

IN Francia virginem quandam religiosam & inclufam fatanas grauissimè per stimulum carnis colaphizauit: illa nesciens virtutem in infirmitate perfici, iugiter cum multis lacrymis Deum rogauit, quatenus eius pietate à tam immunda tentatione mereretur liberari. Cui cum die quadam oranti angelus Domini apparuisset visibiliter, dixissetque: Vis ab hac tentatione liberari? & respondisset illa: Volo Domine, volo; cœlestis nuncius subjunxit: Dic versiculum istum Psalmi, *Confige timore tuo carnes meas, à iudiciis enim tuis timui, & liberaberis.* Angelo verò recedente vel potius disparente, illa versiculum cecinit, & mox tentatio cessauit. Mira res: Fugato spiritu fornicationis, statim accessit spiritus blasphemiar, à quo tanto fortiùs quanto periculosiùs tentabatur: cepit enim dubitare de Deo & fide Christiana. Tunc magis quam priùs misericordiam diuinam inuocans, se à tā nefanda tentatione liberari cū lacrymis orauit. Tunc angelus Domini secundò ei apparens ait: *Quomodo habes modò soror? Respondit illa; Nunquam peius Domine, & angelus: Putas te posse viuere sine tentatione? necesse est vt alteram istarum habeas, elige quā volueris. Ad quod virgo respondit: Domine si hoc necesse est, eligo primam tentationem, licet enim fuerit immunda, humana tamen erat; ista verò, quam nunc patior, prorsus diabolica est, cui angelus: Dic versiculum istum; Feci iudicium & iustitiam, non tradas me calumniantibus me; & liberaberis: quod cum fecisset post angeli discessum, blasphemiar spiritus eam deseruit, & stimulum carnis recepit.* **APOLLONIVS:** *Quis tibi angelus videtur iste fuisse? CAESARIUS:* *Eius, vt puto, proprius, qui illam maluit in carne tribulari, quam non mereri: tentatio enim custos est humilitatis, & materia exercendæ virtutis. Virginibus, & eis qui non peccauerunt, inanis gloria atque superbia importuniores esse consueuerunt. Quam sollicitè sancti angeli sibi commissorum opera bona considerent, vt Deo illa representent, sequens sermo declarabit.*

Psal. 118

CA-

CAPVT XLIII.

Conuersus quidam de Hemmenrode, cuiusdam eiusdem domus grangiæ magister erat, vir bonus ac disciplinatus: iuxta hunc, cum exiret ad opera manuum, siue ad negotia domus suæ, alius quidam simplex Conuersus angelum Domini ambulanti frequenter vidit, quod cum retulisset domino Hermanno Abbati suo, referenti respondit: Quia visionem retulisti, nunquam angelum de cætero videbis. Quod ita factum est. **APOLLONIUS**: Non videtur mihi frater iste deliquisse, si sibi diuinitus reuelata Abbati proprio manifestauit. **CÆSARIUS**: Satis puto quod non absque aliqua cordis iactantia Conuersus visionem eandem recitauerit: & quia hoc Abbas considerauit, quod futurum æstimabat, prædixit: erat enim vir prudens & literatus, ante conuersionem sanctorum Apostolorum in Colonia Decanus. **APOLLONIUS**: Cum quilibet homo duos habeat angelos, ut dicis, sibi deputatos, bonum ad suggerendum bonum, & malum ad suggerendum malum, quid est, quod tam facile hominis voluntas angelo malo consentit ad peccatum? Est ne bonus in consilijs efficacior, & ad vim inferendam valentior?

CAPVT XLIV.

CÆSARIUS:

Licet homo habeat angelum bonum ad custodiam, & malum propter exercitium, neuter tamen illorum voluntati humanæ vim inferre valet, ut propter illius consilium violenter inclinetur ad bonum, siue ob huius suggestionem trahatur ad malum. Contulit Deus homini liberum arbitrium. **APOLLONIUS**: Quid est liberum arbitrium? **CÆSARIUS**: Facultas voluntatis & rationis, qua eligitur bonum assistente gratia, malum verò desistente gratia. Liberum dicitur, propter voluntatem, quæ libera est, & sine necessitate: Arbitrium, propter rationem, quæ ea quæ voluntas appetit, arbitratur & discernit. Et licet ratio sæpe voluntatē sequatur ad peccati cōsensū, nūquā tamē approbat malū. Quod verò volun-

*Hominē
libere
peccare.*

volun-

voluntas tam prona est ad peccandum, causa subest
 habet enim diabolus duos satellites etiam se crude-
 liores, quibus illa impellitur, fomitem scilicet carnis,
 quem scriptura vocat tyrannum, & mundum: caro con-
 cupiscit, diabolus concupita incendit, mundus incen-
 sa, ne extingatur, se objicit. Ex peccati fomite mul-
 ta oriuntur vitia, diabolus multa sibi assumit subsi-
 dia, mundus innumerabilia offert oblectamenta. Ecce
 4. Reg. 6. currus & equites regis Syriæ, id est diaboli, missi ad
 capiendum Elisæum, id est iustum: quibus visis, id est
 in circuitu tuo consideratis, si clamaueris cum mini-
 stro Elisæi: Heu heu heu Domine mi, quid faciemus?
 voce prophetica tibi respondeo: Noli timere, plures
 enim nobiscum sunt, quam cum illis: aperi oculos, &
 vide: habes intra te orationem contra carnis fomitem,
 circa te angelos contra diabolum, turbam contra tur-
 bam: Et ecce, inquit, mons plenus æquorum & cur-
 rum igneorum, id est custodiam, non vnus, sed mul-
 torum angelorum in circuitu Elisæi, id est hominis
 electi. Contra carnis incentiua oppone virtutes na-
 turales. Habes super hæc omnia gratiam diuinam,
 quæ mox, vt menti tuæ, si in peccatis fueris, infundit-
 tur, carnis incentiua restringit, diabolum retundit,
 mundi gloriam tibi in odium vertit. Hoc etiam scias,
 quod quædam facimus sine instinctu vtriusque ange-
 li, quæ si bona fuerint, amplius in eis meremur: si ma-
 la, plus demeremur. APOLLON VS: Satis de his expeditus
 sum: nunc quod residuum de visionibus angelicis
 nosti, mihi manifestes. CÆSARIUS: Quod animas
 sibi commissorum Deo representent, ex hoc quod
 sequitur poteris probare.

*Angelos
 animas
 sibi com-
 missorū*

*Deo re-
 presen-
 tare.*

*† al. Ber-
 gis. fer.
 ante S.
 Vualbur-
 gis,*

CAPVT XLV.

Soror Christina de Volmuntsteine, sanctimonia-
 lis in † Burgis, cuius in superioribus memini, tan-
 ta erat perfectionis, vt præsens vita ei esset in ta-
 dio, & mors in desiderio. Tempore quodam quadra-
 gesimali, cum se in proxima pascha putaret esse mo-
 rituram, mente excedens rapta est in locum amoenis-
 simum, haud dubium quin in paradysum, in quo vidit
 altare

altare miri decoris, & ante altare multæ reuerentiæ personâ; ctius pulchritudo inestimabilis erat nimis, quam cum interrogasset, quæ esset, vel cuius officij, respondit; Ego sum Archâgelus, qui præsentio animas ante Dominum. Et illa: Nunquid domine & animas de ordine nostro præsentas? Etiam, inquit, omnium in ordine tuo bene viuentium animas, monachorum videlicet, Conuersorum, & sanctimonialium, ego præsentio ante Deum, & adjecit: Non modò morieris, sed in proximo pascha, quod ita factum est: nam cum per aliquot dies egrotaret, & penè quotidie communicaret, in agonia posita viaticum sibi dari petijt, cum quo, nondum plenè mastico, spiritum reddidit cælo. Cum esset adhuc in prædicto mentis excessu, venerabilis verè beata virgo Christina, vidit super altare mitram magni decoris pendentem, & cum requireret ab Angelo, quid futurum esset de anima cuiusdam sacerdotis, quem specialiter diligebat, cuius tunc recordabatur, respondit: Cum obierit, mitra hac capiti eius imposta, ante Dominum illum representabo. APOLLONIVS: Quem putas Angelum istum fuisse? CÆSARIVS: Sanctum Michaëlem, qui, vt dicit auctoritas, præpositus est Paradisi; cæteris enim Angelis diligentior est circa genus humanum. Vnde in Daniele legitur fuisse princeps filiorum Israël. Hinc est quòd suâ memoriam in terris habere voluit, vt ab hominibus, de quorum salute sollicitus est, agnosceretur, diligeretur, & obsequijs veneraretur. APOLLONIVS: Quid si in aliquo loco sibi deputato minus veneratur? CÆSARIVS: Ibi & minora eius beneficia experiuntur, ita vt aliquâdo etiam præsentialiter inde recedere videatur, secundum testimonium subsequenter visionis.

Dan. 10.

CAPVT XLVI.

EO tempore quo dominus Theodoricus Coloniensis Archiepiscopus, qui adhuc superest, castrum in Gudinsberg ædificauit, sacerdos quidam religiosus Colonia rediens, cum monti iam dicti nominis propinquasset, sanctum Michaëlem Archangelum in specie bene nota, de eo, in vicinum montem,

S. Michaëlis cultu neglecto, deseritis locū sibi dicatū.

I i

qui

DE DIVERSIS VISIONIBVS

qui Ströberg dicitur, in quo memoria est Petri principis Apostolorum, alis extensis volare conspexit. Eodem tempore homo quidam, Theodericus nomine, de villa proxima cum vxore ad ecclesiam properans, de prædicto monte capsellam cum reliquijs, quam sæpe viderat, super Strömberg per aërem duci vidit: ambo illam viderunt, & vsque hodie testes sunt ambo tantæ visionis; si mihi minus credis, interroga dominum Wilhelmum sacerdotem in Strömberg, qui se ab ore illorum, qui hæc viderunt, audiuisse testatur, & dicet tibi: Habebat enim & adhuc habet sanctus Archangelus in Gudinsberg, vel, vt alij dicunt, in * Wudinsberg, Ecclesiam nomini suo consecratam, & cum esset mons idem fortis satis, & ad munimen prouincie bene situs, nullus tamen in eo castrum ædificare præsumpsit, quia hoc non posse fieri, ob prædictam memoriam, ab incolis referebatur: prædictus verò Theodericus, huiusmodi verba non attendens, & castrum in eo ædificans, antequam muros eius perfecisset, depositus est. Nec miror, si ab eodem castro angelica recesserunt subsidia, cuius omnia ædificia penè ex vsuris cuiusdam Iudæi, quem præfatus Episcopus ceperat, sunt constructa. Quam potenter S. Michael electorum animas in exitu ab inimicis defendat, audies in distinctione xij. capitulo quinto. Non solum beatus Michael cum cæteris cœlestis militiae exercitijs fideles protegit cum moriuntur, sed etiam in præfenti ab hostibus visibilibus.

CAPVT XLVII.

*Angeli
homines
protegit
etiam ab
hostibus
visibili-
bus.*

Non est diu, quod sex milites templi in vicinia Saracenorum horam quandam canonicam prostrati dicebāt, ex inopinato paganis superuenientibus, cum illi surgere vellent & fugere, magister eis innuit vt iacèrent. Mira res, vt rex cœlestis ostenderet, quātum ei magistri fides, & discipulorum obedientia placeret, angelos suos misit, à quibus infidelium turba turbata est, quidam capti, & plures occisi, cumq; eos, quos angeli vinxerāt, templarij comprehendissent, & illi dicerent: *Ybi est exercitus, quem dudum*

Quidam vidimus, a quo capti sumus & occisi? responderunt: Quando necesse habemus, veniunt nobis in auxilium, quando non indigemus, reuertuntur in tabernacula sua. Intellexerat enim sanctos angelos illos fuisse, quos ipsi videre non potuerunt, qui laudatibus Deum semper adsunt, ipsosque custodiunt. Ipsi reuera sunt castra Dei, qui Iacob cum timore reuertenti in terram suam venerunt in auxilium; fueruntque ei, ut dicit scriptura, obuiam Angeli Dei: quos cum vidisset, ait: Castra Dei sunt hæc. Hoc miraculum cum recitatum fuisset regi Philippo in castris, cum rediret de obsidione Coloniae, respondit: Certe si habuissem, Legem pone, in ore, ego psalmum reliquisset & fugissem. Hæc dicta sunt de visionibus Angelorum. Porro de visionibus Patriarcharum, atque Prophetarum pauca dicere habeo, quia rarius sanctis noui testamenti apparent. **A P O L L O N I V S:** Que sit causa illius raritatis, qui etiam fuerunt Patriarchæ, qui Prophetæ, & quare sic dicti, precor ut edisseras: deinde si quas nosti visiones, de illis subjungas. **CÆSARIUS:** Quanto breuius potero, de requisitis te expediam.

Gen. 38.

Psal. 118.

CAPVT XLVIII.

Patriarchæ sunt viri iusti & gloriosi, cum quibus locutus est Deus, Abraham scilicet, Isaac & Iacob, & alij quam plures, qui illos tempore & præcedebant & subsequabantur. Dicuntur autem Patriarchæ, quasi patrum principes, eo quod alijs facti sint via recte credendi, & norma bene viuendi. Horum successores, extiterunt Prophetæ, & ipsi viri magni & incliti, qui Christi sacramenta, & ecclesiæ, & si qua alia futura erant, tam perspicue præviderunt & prædixerunt, ac si oculis eorum corporeis fuissent objecta: vnde quidam illorum dicebat: Non faciet Dominus verbum super terram, quod non prius reuelet seruis suis prophetis. Prophetæ fuerunt Isaias, Ieremias, Ezechiel, Daniel, & duodecim prophetæ, qui etiã ea, quæ præviderunt, vel prædixerunt, scripto perpetuauerunt. Vnde Prophetæ dicti sunt Videntes, vel significantius Prophetæ dicuntur, quasi præfatores, vel quasi procul

De Pa-
triarchis
& Pro-
pheta.

Amos 9.

200 DE DIVERSIS VISIONIBVS

fantes, id est, à longè. Quare autem rarius Apostolis
sive martyribus nobis appareant, causa esse videtur,
quòd respectu iam dictorum ordinù modica, & penè
nulla est eorum memoria apud ecclesiam Latinorù:
Græci verò in natalitijs illorum solennisant, & ideo
forè sapius illis apparent. De sancto Ioanne Bapti-
sta, cuius memoria celebris est per vniuersam Eccle-
siam, aliquas visiones subjungam: ipse est enim nouis-
simus Prophetarum, & plus quàm Prophetas: Nam lex
& Prophetæ, teste Domino, vsque ad Ioannem.

Mat. 11.

CAPVT XLIX.

Appari-
tiones S.
Ioannis
Baptista:

Luc. 1.

IN Claraualle monachus quidam iuuenis est æra-
te, Ioannes nomine, mirus dilector sancti Ioannis
Baptista: in die siquidem natiuitatis illius est na-
tus, & ob hoc à parentibus Ioannes vocatus. Supra re-
liquos sanctos illum diligit, & quotiens aliquid ad
ipsum pertinens psallitur, vt est canticum patris eius
Zachariæ, ibi voci penitus non parcat. Nocte quadam
cùm idem canticum in choro cātaret, & ventum fuisset
ad illum versiculum; Et tu puer Propheta altissimi
vocaberis, &c. sacerdos quidam stans in choro oppo-
sito, flammam de capite eius surgere vidit: vocatur
autem Wilhelmus, estq; sacerdos religiosus, cui multa
diuinitus reuelantur. Qui dictis matutinis, domi-
num Sygerum Priorem adiit, & quid de fratre Ioanne
viderit exposuit: quem statim vocauit Prior dicens:
Dic mihi bone frater Ioannes, quid cogitasti in lau-
dibus, quando inchoatum est canticum, Benedictus
Dominus Deus Israel? cui ille respondit: Credite mihi
Domine, ego cogitavi, si esses in cœlis, vox tua nun-
quam rauesceret, & semper Deum laudares cum An-
gelis. Et Prior: Quid habuisti in corde infra istum ver-
siculum, Et tu puer propheta altissimi vocaberis: ad
quod iterum respondit: Ita accensum est cor meum in
illa hora ad memoriam sancti Ioannis Baptista, quem
valde diligo, vt vix me capere possem præ gaudio. Et
cognouit Prior, quòd flamma eadem signum fuisset
vehementissimi amoris, de corde adolescentis in cœ-
lum ascendentis. Anno præterito visio hæc à prædicto
Priore

LIBER OCTAVVS. 301

Priore Claraualis, Priori de Claustro recitata est, à quo ego illam didici.

CAPVT L.

Retulit mihi domina Irmingardis, Magistra de infula sancti Nicolai anno præterito, cuiusdam sanctimonialis bene sibi notæ miram dilectionem erga prædictum Domini Præcursores: plus omnibus sanctis illum dilexit; nec suffecit ei de illo cogitare, illum obsequijs & orationibus honorare, consororibus illius prærogatiuas prædicare, quin etiam, ad perpetuandam eius memoriam, versificaretur de eius annunciatione, natiuitate, & gaudio parentum; litterata siquidem erat, & ideo versibus prosequi studuit, quicquid de illius sanctitate legeret. Omnes etiam personas seculares, cum quibus loquebatur, monuit & rogauit, vt liberos suos Ioannem vel Zachariam nominarent, feminas verò Elisabeth. Cùmque moritura esset, Ioannes monachus de Claustro eam visitauit, sciensque eius affectum circa sanctum Ioanem, ait: Matertera cùm fueritis defuncta, qualem missam vultis vt primùm cantem pro anima vestra, pro defunctis, an de sancto Ioanne Baptista? Ad quod illa sine omni deliberatione respōdit: de sancto Ioanne. Cùmque ad extrema peruenisset, compassa sorori sibi seruienti, ait: Vade soror super solarium, & quiesce modicum: quod cùm fecisset, & leui sopore quiesceret, huiusmodi vocem per somnum audiuit: Quid hîc jaces? sanctus Ioannes Baptista inferiùs est cum sorore Hildegunde. Hoc illi nomen erat. Ad quã vocẽ sanctimonialis expergefacta, neglectis vestibus in çamisia descendit, & iam illam expirasse inuenit. Circa quam tam suauissimus odor erat, vt non dubitaret illic adesse præsentiam sancti Ioannis, qui animam suæ dilectricis choris sociaret Angelicis. Narrauit mihi & aliam visionem, ista adhuc iocundiorẽ, quam sibi à magistra domus, in qua visa est, dicebat esse recitatam.

DVæ sanctimoniales fuere, & adhuc sunt, vt p[ro]ro, in Lutere monasterio diocesis Treuerensis, ex quibus vna specialiter diligebat sanctum Ioannem Baptistam, altera vero sanctum Ioannem Euangelistam; quæ quotiens conueniebant inter se, de illorum maioritate contendebant, ita vt magistra quandoque vix posset eas compescere: illa enim dilecti sui priuilegia in medium proponebat, cui ista sui dilecti prerogatiuis validè satis obuiabat. Nocte quadam ante matutinas, sanctus Ioannes Baptista suæ dilectrici in somnis apparens, sic ait: Soror, noueris sanctum Ioannem Euangelistam mihi æqualem esse; nunquam homo castior fuit illo, mente simul & corpore virgo; ipsum Christus ad Apostolorum elegit, ipsum cæteris Apostolis plus dilexit, ipsi gloriam suæ transfigurationis ostendit; ipse beatissimus in pectore Iesu in cœna recubuit, ipse morienti assistit, ipsi virgini Christus virgo matrem virginem commendauit; ipse cæteris Euangelistis altius volans, & oculos mentis in rotam diuinitatis plenius defigens, Euangelium suum sic exorsus est; In principio erat verbum, & cætera: scripsit & Apocalypsin, qua nihil in cœlestibus figuris obscurius est; plurima etiam pro Christo passus est tormenta, flagella, feruens oleum, exilia. Ecce propter ista & alia multa sua priuilegia, æqualis mihi est. Manè ergo voces sororem tuam ante magistram, & procidens ante pedes illius, pete vt ignoscat tibi, quod totiens eam exacerbasti mei causa. Quæ ad signa matutinalia expergefata, de tam clara visione cogitare cœpit: dictis vero matutinis, cum se altera sopori dedisset, sanctus Ioannes Euangelista per visum affuit, & sub sensu verborum horum suam allocutus est dilectricem: Soror, scias beatum Ioannem Baptistam longè maiorem esse me; inter natos mulierum, teste Christo, non surrexit maior illo; ipse propheta, & plus quàm propheta, ab angelo est annunciatus, à sterili matre contra naturam conceptus, in utero supra naturam sancti-

sanctificatus, in eremo sine omni peccato conuersatus: quod de me dici non potest, qui lucris inhians, inter seculares seculariter vixi: Saluatorem, quem in utero cognouit, inter turbas ad se venientem, digito demonstravit, & in Iordane sacris manibus baptizavit: ipse celos vidit apertos, Patrem audiens in voce, Filium videns in homine, Spiritum sanctum in specie columbae. Tandem pro iustitia martyrizatus est: Ergo me major est. Vnde hodie vocare debes sortrem tuam ante magistram tuam, & prosternere te pedibus illius, sicque eam rogare ut tibi ignoscat, quod totiens illam exacerbasti, me cōtētiosè PræcurSORI Domini præferendo. Manè singillatim ad magistram veniunt, quid viderint exponunt, tunc simul se prosternentes, & ab inuicem, ut eis iussum fuerat, veniam postulantes, mediante matre spirituali, recōciliatæ sunt, monente illa, ne de cætero de meritis sanctorum cōtenderēt, quæ soli Deo nota sunt. APOLLONIVS: Satis me ædificat tanta in supernis ciuibus humilitas. CÆSARIVS: Nulla, quantum ex præsentī visione colligere poteris, in regno cælorum præmiorum est contentio, quia illic, teste Apostolo, omnis euacuatur prælatio. I. Co. 13. Hoc tamen scias, quod sicut ciues superni visitant cum multa consolatione se diligentes; ita quandoque cum iniectione & plagis se contemnent.

CAPVT LII.

CAnonicus quidam erat in Ecclesia Bonnenfi, qui frequenter cum sodalibus suis moniales in Dirkirchen solebat visitare: nec erat in eadem visitatione aliquid religiositatis, sed leuitas, & periculum animarum: quotiens enim eum oportebat intrare claustrum, per* monasterium, quod in honore beati Petri & sancti Ioannis Baptistae dedicatum est, transibat erecto collo, nec vna quidem vice coram altaribus caput inclinans. Nocte quadam venerabilis Baptista in somnis illi apparens; & toruo vultu in eum respiciens, sic ait: Et tu inique, totiens per oratorium meum transiens, nūquam aliquid mihi exhibuisti honoris, ut saltem vel vna vice ceruicem flecteres coram

Ii 4

altari

S. Ioannē
Baptistā
contēnēs
punitur.
*for. ora
torium.

altari meo, leuansque pedem, tam validè trusit eum in ventre, vt tam ex terrore increpationis, quam ex dolore tusionis euigilaret. Ab illa hora cœpit infirmari, & paulatim intumescere ventre hydropicu fieri, sicque vadens, donec inualecente morbo moreretur: & si vis scire, Ioannes est nomen eius, fortè et hoc ipso sanctus ampliùs turbabatur, quòd ipsa nominis eius æquiocatio, nil reuerentiæ cordi eius impresserat circa ipsum. APOLLONIVS: Cùm maior sit perfectio patriæ quam via, quid est, quòd sancti tantè durè suas injurias vindicant? CÆSARIVS: Voluntas comprehensorum sic diuinæ voluntati vnita est, vt non possint aliud velle, nisi quod illum nouerint velle. Viatores verò pro inimicis tenentur orare, illique diuinæ iustitiæ consentire. Mercurius martyr, Iulianum, iam cum Christo regnans, occidit, qui in via fortè pro occisoribus suis Christum exorauit. APOLLONIVS: Placet quòd dicis: sed quid est quæso quòd sanctus Baptista, quo nullus maior est inter natos mulierum, dicente id Domino nostro Iesu Christo, tanta ludibria passus est in morte, vt consilio adultere, ad petitionem saltatricis occideretur? CÆSARIVS: Vt nullius iusti mors abhorreretur: adhuc enim idem maximus Prophetarum in suis reliquijs ludibria experitur.

*Amphil.
in vitas.
Basili.
Mat. 11.
Mat. 14.*

CAPVT LIII.

*idem S.
in suis reliquijs
cõsumelia
affectus.*

NON est diu, quòd quidam mercator terra nostræ mare transiens, cùm brachium sancti Ioannis Baptistæ in eius hospitali vidisset, & desiderasset, intelligens custodem reliquiarum quandam pro cari feminam, sciensque nil esse, quod mulieres huiusmodi à viris nequât extorquere, accersens illam ait: Si feceris me habere reliquias sancti Ioannis Baptistæ, quæ sunt penes custodiam amasii tui, centum quadraginta libras argenti tibi tradam. Illa oblatam pecuniam sitiens, hospitalario consensum præbere recusauit, donec sacrum brachium obtineret: quod statim negotiatori tradidit, & prædictum pondus argenti recepit. Cernis quantum ludibrium? sicut olim

caput

caput sancti Ioannis ab Herode pro mercede saltationis traditum est lascivæ puellæ, & ab illa datum matri adulteræ; ita hoc tempore brachium eiusdem datum est pro munere fornicationis ab hospitalario, non minus Herode malo, turpi feminæ, & ab illa venditum mercatori. Quod ille non terræ, sicut Herodias, sed purpura inuoluens, ad ultimum terræ penè fugit, & ad civitatem Gruningen, quæ sita est in introitu Frisix peruenit, domum in ea comparavit, & in quadam eius columna brachium occultans, valde ditescere cœpit. Die quadam sedente eo in taberna, cum ei quidam diceret: Ecce civitas concrematur, & iam incendium appropinquat domui tuæ. Ille respondit: Domui meæ non timeo, bonum ibi reliqui custodem, surrexit tamen, & domum intrauit, in qua dum columnam immotam considerasset, ad tabernam redijt, mirantibus cunctis, quamnam esset causa tantæ securitatis. Interrogatus de custode domus suæ, cum per ambages respondisset, & hoc ipsum concives notare intellexisset, timens, ne fortè sibi vim inferrent, brachium extrahens, cuidam inclusæ custodiendum commisit, quæ secretum celare nesciens, cuidam depositum prodidit & ille civibus: qui statim reliquias tollentes, & ad Ecclesiam deportantes, depositori cum lacrymis sua repenti, durius responderunt: quem cum interrogassent, cuius sancti essent reliquiæ, se nomen nescire dixit, nolens eis illas prodere: ex dolore tamè civitatem deferens, & pauperiem incurrens, non multo post infirmatus est gravissimè, qui cum mori timeret, cuius essent reliquiæ, & quomodo illas obtinisset, confessori suo patefecit: quod ubi compertum est civibus, thecam argenteam & deauratam, gemmisque pretiosis ornatam, ad similitudinem brachij fecerunt, in ea reliquias reponentes. Ego ante biennium, idem brachium vidi, & est pelle & carne vestitum: Vidi ibi & crucem parvam auream, reliquiis refertam Frederici Imperatoris, quæ prædicto homini cum brachio data fuerat. APOLLONIUS: Cum sancto Ioanne, sanctorum nemo credatur esse maior, quid est quod nullum signum legitur.

*Miraculo
reli-
quiarum
S. Ioannis
Baptiste.*

legitur fecisse in vita sua? CAESARIVS: Vt Dominus ostenderet sanctitatem non consistere in signis, sed in bona vita: post mortem enim signis claruit innumerabilibus & magnis. Prædicti verò ciues, reliquias sancti Ioannis timentes, retro altare fecerunt domunculam ex tabulis satis firmam, in cuius cacumine, noctibus sacerdotem dormire fecerunt; sub quo prima nocte sic domus conquassata est, vt non paruum ei horrorem incuteret: secunda verò nocte, dormiētē excussit, in pavementum illum projiciens: cūq; vnus ex potentibus de ciuitate infirmaretur, & Theodericus Ecclesiæ illius sacerdos ab illo rogatus, brachium in domum eius detulisset, ac denudasset, tam brachium quàm purpuram, cui fuerat inuolutum, reperit recenti sanguine infectum. Hæc mihi ore suo retulit. Sacerdos ab eodem brachio modicum carnis præcidens, cū illam in manu occultè deferreret, tantum sensit ardorem ex ea, ac si ignitum carbonem portaret. Multa siquidem signa ac sanitates per eadem reliquias in illa fiunt ciuitate meritis S. Ioannis Baptistæ.

CAPVT LIV.

EST apud nos dens molaris & magnus eiusdem Præcursoris, tria habens cornua, qui qualiter ad nos deuenit, & quid per illum apud nos operatus sit Dominus, tibi recitabo. Cū vastata fuisset ciuitas Constantinopolitana à cruce signatis, & diuersa diuersa diripuissent, Henricus miles de Vlme, inter reliquias pretiosissimas, etiam iam dictum dentem S. Ioannis tulit de ecclesia sanctæ Sophiæ; quem reparians in tantum dilexit, vt in castro suo oratorium edificaret, ibi eum condere volens in altari: quod ei germana eius, magistra in insula sancti Nicolai, propter affectum quem habuit, & habet erga domū nostrā, dissuasit, sed tunc persuadere non potuit: qui post breue tempus à Wernero de Bonlant captus, spe orationum nostrarum iussit eum nobis transmitti. Interim cuidam sororum, prædicti cœnobij, in somnis ostensum est, quod quā citò Deus veniret ad locum nostrum,

rum Henricum esse liberandū: q̄ ita factum intelleximus. Nam Prior noster, per quem transmissus est, in flumine Rheni illius beneficio maximum euasit periculum. Henricus comes Seynensis, habens militem honestum, sed mente captum, cum eo ad nos venit, sperans illum tum virtute reliquiarum, tum beneficio orationum nostrarum posse sanari; qui dente sacratissimo signatus & tactus, tam cœlestem virtutis eius sensit effectum, ut vix ad iactum balistæ de monasterio progrediens, se sanatum gratularetur. Est enim, ut supra dixi, magnus & fortis, & tanto magis ad curandas infirmitates validus, quanto minus in masticandis cibis delicatis est vsitatus. Hæc dicta sint de prophetis. De Apostolis verò, qui ordinem propheticum sequuntur tempore, aliquas tibi subjungam visiones. **APOLLONIVS:** Prius volo mihi exponi, quare à Christo Apostoli sub duodenario numero sint electi, & quare Apostoli vocati. **CAESARIUS:** Vtrumque non absque magno sacramento factum est.

CAPVT LV.

Sicut dicunt Euangelia, Christus ascendens in montem, vocavit ad se quos voluit, quos & Apostolos nominavit: Apostolus interpretatur missus, teste Christo, qui ait: Non est Apostolus major eo, qui misit illum. Bene autem duodecim sunt vocati, qui alijs mysteria fidei prædicarent, quia duodenarius numerus constat ex quater tribus, vel ex ter quater. Ad hoc ergo duodecim sunt electi, ut per quatuor partes mundi missi, fidem sanctæ Trinitatis omnibus nunciarent, & credentes ad vnam gloriam æternæ beatitudinis conuocarent. Duodecim Apostoli, duodecim sunt signa cœli, duodecim menses anni, duodecim horæ diei, duodecim stellæ in corona sp̄sæ. Christus verò cœlū est, ann⁹ æternitatis est, lux est, corona sanctorū est. Apostoli xij. sunt filij Iacob, id est, Christi; duodecim fontes deserti, duodecim lapides in veste p̄tificiali, duodecim panes propositionis; duodecim lapides altaris, duodecim lapides de Iordane sublatis, duodecim boues sub eneo mari, duodecim fundamenta cœlestis Hieru-

*Apostoli
cur sic dē
cti, &
duode-
cim sint
electi.*

*Luca 6.
Ioan. 13.*

*Apoc. 12.
Gen. 35.
Exod. 15
28.*

*Leui. 24.
Iosue 4.
Exod. 24
3. Reg. 7.
Apoc. 21.*

Hieru-

108 DE DIVERSIS VISIONIBVS

Hierusalem. APOLLONIVS: His vtiliter premissis, nunc
secundum ordinem subnectas visiones. CÆSARIVS:
Licet sancti Apostoli per visionem multis appareant,
& multa per eos miracula quotidie fiant, de paucis
tamen pauca tibi referam, sed quantum ad exemplum
sufficiantia.

CAPVT LVI.

*Visiones
de SS. A.
postolis,
& primo
de sancto
Andrea.*

Consuetudo est, maximè prouinciæ nostræ ma-
tronis, vt tali sorte specialem sibi Apostolum e-
ligant; in duodecim candelis duodecim Apo-
stolorum nomina, singula in singulis scribuntur, qua
à sacerdote benedictæ, altari simul imponuntur: ac-
cedens verò femina, cuius nomen per candelam extra-
hit, illi plus careris & honoris, & obsequij impendit.
In hunc modum cum quædam matrona sanctum An-
drea extraxisset, & non ei placuisset, reposita cande-
la alium habere voluit, sed iterum idem occurrit: quid
plura tandem traxit sibi placentem; cui cum multum
exhibuisset obsequij, per omnes dies vitæ, & ad extre-
ma perueniens esset moritura, non illum, sed beatum
Andream sibi assistere vidit; En, inquit, ego sum ille
despectus Andreas. Ex quo colligitur, quod nonnun-
quam sancti etiam vltro se ingerunt humanæ depo-
sitioni. Quantum beatus iste Apostolus se inuocanti-
bus succurrere valeat, sequens narratio declarat.

CAPVT LVII.

Erant duo iuuenes iuxta ecclesiam sancti Andree
habitantes, qui pro suis mercationibus remotas
prouincias petere solebant: tempore quodam,
cum profecturi essent in Norwegiam, frater Reine-
rus monachus noster, tunc Canonicus sancti Andree
in Colonia, sicut ipse mihi retulit, quinque solidos il-
lis dedit, petens vt ex eis compararent pellem vris al-
bam, quales regio illa gignit, ad substratorium coram
altari sancti Andree. Quod cum fecissent & reuerto-
rentur, tanta orta est in mari tempestas, vt omnes mite-
reret in desperationem. Hoc ideo factum reor, vt Do-
minus Apostoli sui virtutem ostenderet. Recordari
verò prædicti iuuenes pellem sancti Andree, contra
procel-

procellas intumescences, ventosque frementes illam cum fide leuauerunt; & ecce Dominus Apostoli sui meritis, quem de mari vocauit, suffragantibus, imperauit mari & ventis, & facta est in ipsa hora tranquillitas tam magna, vt omnes qui in naui erant mirarentur. Reuertetes verò Coloniam, denarios reddiderunt, pellem beato Andreae gratis offerentes, collati non immemores beneficij.

Matt. 6.

CAPVT LVIII.

Cuis quidam de Traiecto inferiori, cum filio ad *De sancto*
sanctum Iacobum profectus est: accidit, si bene *Iacobo.*
memini, vt in quodam loco hospes eius nescio quid perderet, & suspicionem de eo habens, furtum illi coram iudice ciuitatis imponeret. Quo negante, & dicente: Deus nouit & sanctus Iacobus testis est, me nunquam fuisse furem, neque furis socium. Verbis iudex non credidit, sed suspendij sententia innocentem damnauit. Videns filius patrem dānatum, nec aliquid ei prodesse fratrum testimonia, flets & eiulans dixit ad iudicem: Rogo vos domine, quatenus intuitu Dei & sancti Iacobi me suspendatis, patre meo dimisso: ego enim noui innocentiam illius. Cuius fletibus & instantia, tandem iudex victus, patrem absoluit, ipsumque suspendit. Pater verò tristis nimis cum sociis procedens, & limina beati Iacobi visitans, ipsique pro anima filij supplicans, postquam ad locum suspensionis rediit, ait fratribus: Ecce fratres filius meus, precor vt paululum subsistatis, donec illum deponam & sepeliam. Audita voce patris, respondit: Bene venias pater, adhuc enim viuus depositus ab eo, & interrogatus, quænam esset causa tanti miraculi, ait: Sanctus Iacobus Apostolus ab ea hora, qua huic patibulo appensus sum, vsque nunc, manibus suis sustentauit me: non esuriui, non sitiui, nihil doloris sensi, nec vnquam melius mihi fuit omnibus diebus vitæ meæ. Statimque pariter ad beatum properantes Apostolum, filius vt votum suum solueret, pater vt gratias rependeret, incolumes reuersi sunt in ciuitatem Traiectensem. Et est idem miraculum in eadem ciuitate, sicut nobis re-
tulit

tulis

170 DE DIVERSIS VISIONIBVS

zilit Wilhelmus monachus noster, ibidē Canonicus, valde celebre atque notissimum. APOLLONIVS: Stupenda sunt quæ dicis. CÆSARIVS: Referam tibi aliud miraculum de sancto Thoma Apostolo, meo iudicio majus isto.

CAPVT LIX.

IN villa, quæ dicitur Holenbach, miles quidam habitauit nomine Gerardus; huius nepotes adhuc viuunt, & vix aliquis in eadem reperitur villa, quæ lateat miraculum, quod de illo dicturus sum. Hic sanctam Thomam Apostolum tam ardentem diligebat, tam specialiter præ ceteris sanctis honorabat, vt nulli pauperi, in illius nomine petenti eleemosynam, negaret: multa præterea priuata seruitia, vt sunt orationes, ieiunia, & missarum celebrationes illi impendere consuevit. Die quadam, Deo permittente, omnium bonorum inimicus diabolus ante ostium militis pulsans, sub forma & habitu peregrini, in nomine sancti Thomæ hospitium petiuit: quo sub omni festinatione intromisso, cum esset frigus, & ille se algere simularet, Gerardus cappam suam foderatam, bonam satis, qua se tegeret iens cubitum, trāsmisit. Manè verò, cum is qui peregrinus videbatur, non appareret, & cappa quaerita, non fuisset inuenta, vxor marito irata ait: Sæpe ab huiusmodi truttanis illusis estis, & adhuc à superstitionibus vestris non cessatis. Cui ille trāquillo animo respōdit: Noli turbari, bene restituet nobis hoc damnum sanctus Thomas. Hęc egit diabolus, vt nihilitem per damnum cappæ, ad impatientiam prouocaret, & Apostoli dilectionem in eius corde extingueret: sed militi cessit ad gloriam, quod diabolus preparauerat ad ruinam, & inde ille amplius est accessus, vnde iste confusus est ac compunctus. Nam paruo crenso tempore, Gerardus limina beati Thomæ adire volēs, cum esset in procinctu positus, circulum aureum in oculis vxoris in duas partes diuidens, easque coram illa coniungens, vnā illi dedit, & alteram sibi reseruauit, dicens: Huic signo credere debes, rogo etiā vt quinque annis reditum meū expectes, quibus expletis,

expletis, nubas cui volueris. Et promisit ei: quia via vadens longissima, tandem cum magnis expensis, maximisque laboribus peruenit ad ciuitatem sancti Thomæ Apostoli, in qua à ciuibus officiosissime est salutatus, & cum tanta charitate susceptus, ac si vnus illorū esset, eisq; notissimus. Gratiā eandem adscribens beato Apostolo, oratorium eius intrauit & orauit, se, vxorem, & omnia ad se pertinentia illi commendās. Post hæc, termini sui reminiscens, & in eodē die quinquēnium completum considerans, ingemuit, & ait: Heu modò vxor mea viro alteri nubet: impedierat Deus iter eius propter hoc quod sequitur. Qui cūm tristis circumspiceret, vidit prædictum dæmonem in cappa sua deambulantem, & ait dæmon: Cognoscis me Gerarde? Non, inquit, te cognosco, sed cappam. Respondit ille: Ego sum qui in nomine Apostoli hospitium à te petiui, & cappam tibi tuli, pro qua & valde punitus sum; & adjecit: Ego sum diabolus, & præceptum est mihi, vt antequam homines cubitum vadant, in domum tuam te transferam, eo quòd vxor tua alteri viro nupserit, & iam in nuptijs cum illo se deat. Tollens eum, in parte diei ab India in Theutoniam, ab ortu solis in eius occasum transuexit, & circa crepusculum in curia propria illum sine læsione deposuit: qui domum suam sicut barbarus intrans, cūm vxorem propriam cum sponso suo vidisset comedentem, propius accessit, eaque aspiciēte, partem circuli in scyphum mittens abscessit: quod vbi illa vidit, mox extraxit, & partem sibi dimissam adjungens, cognouit eum suum esse maritum, statimque exiliens, in amplexus eius ruit, virum suum Gerardum illum esse proclamans, sponso valedicens: quem tamen Gerardus illa nocte, pro honestate, secū retinuit. Ecce tam in hoc, quàm in prædicto miraculo satis perpenditur, quantum beati Apostoli diligentes se diligant, atque glorificent. APOLLONIVS: Non miror si diligentes se diligūt, cūm supra dictum sit de sancto Andrea, quòd etiam se contemnti feminæ, ad diligendum ingesserit. CAESARIYS: Sicut supra ostensum est de

sancto

DE DIVERSIS VISIONIBVS

sancto Ioanne Baptista, sicut Apostoli diligentibus se
præmium impendunt; ita suos contemptores quâdo-
que puniunt. APOLLONIUS: Da exemplum. CÆSARIUS:
Prius de sancto Bartholomæo præmittam vnum
miraculum, deinde quod petis subjungam exem-
plum.

CAPVT LX.

*De S. Bar-
tholomæo*

IN monte sancti Saluatoris iuxta Aquasgrani, nu-
per inclusa quædam defuncta est, quæ inter suas
reliquias, etiam dentem habuit sancti Bartholo-
mæi Apostoli. Hoc cum scisset sacerdos, qui ei missas
celebrabat, eumque postulasset, & illa non annuisset,
recessum minabatur, nisi saltem mediam ei partem
donaret: illa verò dentem illum diligens, & sacerdote
carere nolens, vt diuideretur consensit, licet inuitissi-
mè. Mirâ res; mox enim vt sacerdos cultellum denti
supposuit, ac si denitio sanctus pateretur, guttatim de
illo sanguis erupit: quo viso, sacerdos territus est, den-
temque inclusæ dimisit integrum. Ego verò eundem
dentem anno præterito vidi apud sanctimoniales in
Porceto. Quod quandoque Apostoli contemneres
se puniant, ecce exemplum.

CAPVT LXI.

*Apostoli
suos con-
temptores
puniunt.*

Matrona quædam specialem Apostolum habe-
re volens, cum eo modo, quo supra dictum est
de S. Andrea, per candelam beatum Iudam,
vt puto, extraxisset, irata, retro cistam candelam cum
nomine iactauit: volebat enim habere vnum de no-
minatis Apostolis, vt est sanctus Ioannes Euangelista,
sive beatus Iacobus. Cui nocte in somnis apprensus,
durè satis corripuit, conquerens se ab ea contemptum,
& post cistam indignè projectum: nec sic quietuit, do-
nec verbis additæ sunt plagæ: integro enim anno le-
cto paralytica decubuit. APOLLONIUS: Licet sic
per sortes Apostolos eligere? CÆSARIUS: Sorte
Matthias Apostolus legitur electus, non tamen ideo
est electus, vt alijs anteponeretur, sed vt per eum duo-
denarius per Iudam diminutus suppleretur: puto ta-
men ab eadem electione huiusmodi sortes descendisse.

Act. 1.

Audiui

Audiui Coloniae quendam literatum sacerdotem, palam in ecclesia reprobrare tales electiones: Omnes, inquit, Apostoli aequè sunt sancti, & idcirco omnes a nobis aequè honorandi: quòd si alicui illorù specialis honor est exhibendus, beato Petro, per quem regio nostra conuersa est ad fidem, iudico esse impendendū; ipsum specialem Apostolū nobis Christus destinauit. Beatus verò Heribertus & successor eius Peregrinus, Colonienses Archiepiscopi, in ciuitate Colonia omnibus Apostolis vnā ecclesiam conuentualem condiderunt, in quibus omnibus simul aequalis honor idemque seruitium exhiberetur. Quātum mereantur in ecclesia eadem Christo, eiusque Apostolis dignè seruientes, ex modico, quod sequitur, poteris pendere.

CAPVT LXII.

DVM incendium illud maximum, quod erat sub Adolpho Archiepiscopo, magnam partē ciuitatis Coloniensis consumpsisset, mulier quaedam, quae ecclesiae sanctorum Apostolorum pro sua mercede braxare consueuerat, domum ligneam propè positam habebat: cui cū incendium ex vicinis domibus propinquasset, filia eius, vasa, & supellectilem efferre cœpit, quod vbi mater comperit, restitit dicens; Noli filia, noli, sed omnia refer in domum; sicque clausa domo mater spem habens in sanctis Apostolis, ecclesiam eorum adiit, sicque orauit; Sancti Apostoli, si vnquam vobis fideliter digneque seruiui, custodite domum meam & vasa vestra. Mira fides feminae, mira & virtus Apostolorum; qui propriam ecclesiam ex parte concremari permiserunt, braxatricis suae domū in medijs flammis positam, non sine admiratione multorū, illasam seruare curauerunt. **APOSTOLONVS:** Valde honorandi sunt Apostoli, per quos mundus iste iudicabitur. **CÆSARIVS:** Hæc mihi reuocant ad memoriam ciuis cuiusdā dictum siue factum relatione dignum.

IN Colonia burgenſis quidam erat; homo diues & potens, Carolus nomine, pater domini Caroli Abbatis quãdoque Vilarienſis: hic cùm audiſſet, quia Apoſtoli iudicaturi eſſent, cogitauit intra ſe dicens: Peccatum graue eſt, & lapides anchorarij valde ſunt ponderoſi; emam ergo lapides tales ad futuram fabricam ſanctorum Apoſtolorum, vt cùm in die iudicij opera mea bona, nec non & mala poſita fuerint in ſtatera, Apoſtoli, qui iudices erunt, lapides iſtos lanci, opera mea bona continenti, immittent, & mox præponderabit. Emit ergo nauim plenam lapidibus, quos per currus portari, & iuxta eccleſiam Apoſtolorum deponi fecit: quem cùm canonici interrogauit, quid ſibi vellet per lapides illos; reſpondit: Aliqua dierum renouanda eſt eccleſia iſta, & tunc erunt vobis neceſſarii. Non multo poſt, cùm extenderetur eccleſia, occasione, vt puto, eorundem lapidum, in fundamento poſiti ſunt. Hęc de Apoſtolorum viſionibus dicta ſunt. Nunc aliqua tibi dicam de martyribus. **APOLLONIVS:** Quid faciat martyres, quare martyres dicantur, vel quot ſint genera martyrii, prius mihi edicas. **CÆSARIVS:** Facilis horum ſolutio eſt.

CAPVT LXIII.

Martyres unde dicantur, quid faciat martyres, & quot ſint genera martyrii
Aug. l. 1. cõtra epi. l' arme. cap. 9. Genes. 4. Mat. 14.

CAuſa non pœna facit martyres: duo enim latrones Chriſto affixi ſunt hinc inde, vnus martyr effectus eſt propter virtutem confeſſionis, alteri pœna ſua, initium fuit æternæ dånationis. Martyres enim græcè, teſtes dicuntur latinè, eo quòd pro teſtimonio fidei occiſi ſunt. Sũt autẽ quatuor genera martyrii: quidã occiſi ſunt propter ſolam innocentiam, vt Abel; alij propter iuſtitiam, vt Prophetæ & Ioannes Baptiſta; alij propter zelum legis, vt ſeptẽ fratres Machabæi; alij propter fidem Chriſti, vt Apoſtoli eorumque ſucceſſores, & hi antonomatiçè dicuntur martyres, id eſt, teſtes, quia ſanguinis ſui effuſione fidei Chriſti ſubſcripſerunt. **APOLLONIVS:** Attendunt ſancti cùm à nobis venerantur? **CÆSARIVS:** Etiam; adhuc enim per diuerſas viſiones, ſuas manifeſtant.

stant mortalibus reliquias, vt venerantibus illas debi-
tores fiant.

CAPVT LXV.

QVando renouata est ecclesia Bonnensis, quo-
rundam martyrum corpora ex sacra legione
Thebæorum illic reperta sunt; ex quibus cum
vnum corpus integrum, & præterea pars alterius mar-
tyris nobis data fuisset, cuidam adolefcēti talis de eis
visio ostensa est. Videbatur sibi in somnis stare iuxta
scrinium earundem reliquiarum, cui cum quidam di-
ceret: Nosti quid in isto scrinio contineatur? & mo-
nachus responderet: Etiam, corpus martyris nostri,
ille subiunxit: Falleris, nam vir vnus, & dimidius in eo
jacent. Quod vsque ad illud tempus omnes nos la-
tuit. Tantæ autem virtutis sunt eadem sacra ossa,
vt aqua superfusa, variis infirmitatibus sit medela:
maximè tamen sanat tumores ac inflationes. Quod
verò fidelibus in periculis succurrat, visio subsequens
declarat.

*Visiones
sive appa-
ritions
sanctorū
martyrū*

CAPVT LXVI.

ANno gratiæ millesimo ducentesimo decimo
septimo, cruce signati ex tota Alemania ac
Frisia, cum trecentis ferè nauibus, circa idus
Iulii intrauerunt portum Vlixibone: in quo dum per
aliquot dies morarentur, plures naues illic expectan-
tes, ad petitionem Seueri Episcopi iam dictæ ciuita-
tis, & Episcopi Eborensis, necnon & Templariorum,
atque Hospitalariorum, castrum Saracenorum, no-
mine Alkafer, id est, omnium carcer, obsederūt. Sexta
verò feria post natiuitatem beatæ Dei genitricis Ma-
ria, congregati sunt contra eos quatuor Saracenorū
Reges, habentes in exercitu suo ad centum milia pu-
gnatorum: quibus Christiani, numero minores, sed fi-
de maiores, sanctum Iacobum, beatūque Vincētium
regionis illius patronum, & alios, si quos poterāt san-
ctos inuocantes, hostibus occurrerunt. In primo verò
congressu, vnus regum cecidit, interfectorū verò non
erat numerus, plurimi captiuati sunt: qui cum per
exercitum ducerentur a Christianis, quærebant signa
victorum,

*martyres
succur-
rūt fide-
libus in
periculis*

victorum, afferentes candidissimam aciem cruces rubeas in pectore gerentem, suorum multitudinem in fugam conuertisse. Insuper galeas, quas per mare contra Christianos conduxerant, cælestis illius visionis terrore sunt fugatæ. Quod peregrini audientes, gratias egerunt Christo, qui martyrum suorum auxilia eis destinare dignatus est de cælo. Hæc mihi relata sunt ab his, qui certamini interfuerunt, & ex ore Saracenorum, quæ dicta sunt, audierunt. APOLLONIVS: Est ne peccatum, cum martyrum reliquijs ire ad requisita naturæ? CÆSARIVS: Peccatum est, si gestantes illas, non excusauerit necessitas: sancti non abhorret foetorem naturæ, sed culpæ.

CAPVT LXVII.

*Martyrū
reliquias
ferentes,
debent
vitare
peccata.*

Bernhardus monachus noster, tempore quodā ante cōuersionem, nescio quō iturus, reliquias beatorum martyrum Ioannis & Pauli in capsula ad latus portabat; quem cū carnis incentiua ad delectationem mouerent, sancti martyres, quia motus illicitos restringere non conaretur, per capsellam latus eius durè satis tundere ceperunt: quod cū ille non aduerteret, & motibus libidinosi quiescentibus etiam rursiones cessarent, per horas aliquas, cū iterū titillationes surgerent, renouatæ sunt & punctiones: ac si sancti suum baiulum voce prophetica increparent, dicentes; Mundare, qui fers vasa Domini. Vasa Domini sunt corpora sanctorum. Hinc est quōd Achimelech sacerdos, cū hæsitaret pueris Dauid dare panem sanctum, Dauid respondit; Et quidem si de mulieribus agitur, continemus nos ab heri & nudius tertius quando egrediebamur, & fuerunt vasa, id est, corpora puerorum sancta, id est, munda à concubitu. Et, sicut mihi retulit prædictus Bernardus, mox ut notare cœpit pœnam, in quātum potuit, compescuit culpam, ex hoc discens, quōd sanctis placet, non solum munditia mentis, sed & corporis. APOLLONIVS: Quid sentis de prædicatoribus illis, qui tantum propter quæstum sanctorum reliquias circumferunt, multosque decipiunt? CÆSARIVS: Quōd sancti ad
taliū

Isaia 52.

1. Reg 21

talium triumphas indignentur, dicam tibi, quod monachus quidam de Bruwilre mihi recitauit.

CAPVT LXVIII.

QVando ecclesiam suam monachi iam dicti cenobij ampliari disposuerunt, per quosdam sacerdotes seculares, in lingua potentes, & ad emungendum pecunias efficaces, dentem patroni sui beati pontificis Nicolai, ad diuersas transmiserunt prouincias: erat autem crystallo inclusus. Die quadam, cum prædicatores conductitij inhonestè se gerendo, vas tantarum reliquiarum circumferrent, crystalus crepuit, ac si illorum blasphemias pontifex reuerendissimus sustinere non posset. Quo miraculo viso, monachi dentem retulerunt, neque ad tale opus ultra eum de monasterio efferri passi sunt. Ego rupturam eius crystalli vidi. **A P O L L O N I V S:** Quid est quòd quidam martyres alijs maiora signa faciunt post mortem: estne hoc ex aliqua eminentia sanctitatis? **CÆSARIVS:** Sicut superius dixi, miracula non sunt de substantia meriti, sed signa sanctitatis: quidam sancti in vita sua multa signa faciunt, & post mortem quiescunt; alij econuerso, quia nulla sanctitatis suæ indicia in mundo dederunt, post mortem miraculis clarescunt.

CAPVT LXIX.

BEatus Thomas Episcopus Cantuariensis, qui nostris temporibus pro ecclesiæ libertate vsque ad mortem dimicauit, nullis miraculis in suis persecutionibus coruscavit, satisque de illo post occisionem disputatum est: quidam dixerunt eum damnatum, ut regni proditorem; alij martyrem, vti ecclesiæ defensorem. Eadem quæstio Parisijs inter magistros ventilata est: nam magister Rogerus, iurauit illum dignum fuisse morte, etsi non tali, beati viri constantiam, iudicans contumaciam. Econtra magister Petrus Cantor iurauit esse martyrem Deo dignum, utpote pro libertate ecclesiæ trucidatū. Quorū quæstionem Christus soluit, cum multis & magnis illum signis glorificauit. Nō ideo tamē Apostolis, siue alijs

*li. 6. c. 5.
& l. 8.
cap. 53.*

*Cur SS.
aliqui
tantum
post mortem
miraculis
clarescāt*

518 DE DIVERSIS VISIONIBVS

magnis martyribus in meritis præferendus est, qui tanta, & tam crebra miracula post mortem fecisse nõ leguntur. Simile habes de sancto Anone Colonienfi Archiepif. cui cum post mortem multi detraherent, dicentes eum ecclesiarum fuisse difformem, & ciuium suorum excœcatorem, Dominus Deus in translatione illius, quantæ sanctitatis esset, signis plurimis ostendit. APOLLONIUS: Probabile est quod dicis, sed aliud est quod me mouet. Sepe contingit, vt pro reliquiis sanctorum aliæ res habeantur, & pro veris falsæ venerentur: videntur tibi huiusmodi veneratores peccare, an mereri? CAESARIUS: Meo iudicio, ignorantia in talibus excusat culpam, pietatis meretur gratiam: hoc verum esse, certum est, quia quâdoque Dominus per falsas reliquias ad honorem sanctorum, quibus adscribuntur, & fide honorantibus illos, miracula operatur. Verbi gratia.

Reliquias falsas pro veris venerantes ex ignorantia, nõ peccare sed mereri.

CAPVT LXX.

Miles quidam prædictum martyrem beatum Thomam Cantuariensem ardentissimè diligens, si aliquid de illius posset habere reliquias circumquaque inuestigauit: hoc cum audisset quidam dolosus sacerdos, in cuius domo hospitabatur, ait illi: Ego frenum, quo diu vsus est beatus Thomas, penes me habeo, & saepe virtutes eius expertus sum. Quod miles audiens, & ita esse putans, sacerdoti pecuniam postulatam lætus obtulit, & frenum cum multa deuotione recepit: Deus verò, cui nihil est impossibile, fidem militis remunerare volens, ad honorem sui martyris multa per idem frenum facere dignatus est miracula; quod miles considerans, in honore martyris ecclesiam cõdidit, loco reliquiarum frenum sacerdotis pessimi in ea reponens. Hic sit finis de visionibus martyrum, quia compendio vti volens, ad ordinem festino confessorum. APOLLONIUS: Qui sint confessores, & quare sic dicti, mihi edicito, postea visiones subjungas.

CAPVT

AD ordinem confessorum pertinent Pontifices, Abbates, clerici, monachi, nec non & laici religiosi, Christum vita & ore confitentes, & sine sanguinis sui effusione ad eum, quem confessi sunt, migrantes. Tempore persecutionis omnes Christiani Confessores dicti sunt, Christum in suis tribulationibus corde & ore confitentes, maximè tamen hi, qui pro illo passi sunt. Qui postea antonomastice dicti sunt martyres, & nomen Confessorum specificatum est, maximè ad sacerdotes Domini, peccatorum confessiones recipientes, quibus data est à Domino potestas ligandi atque solvendi. **APOLLONIUS**: Qui tibi videntur maiores, martyres an confessores? **CÆSARIUS**: Quæstio hæc soluenda est secundum excessus & excedentia, licet ordo martyrum, ordinem confessorum præcellat dignitate, quidam tamen confessores quibusdam martyribus meritò longè sunt superiores: vnde habes in hymno; Plus currit in certamine, confessor iste sustinens, quam martyr ictum sufferens, mucrone fundens sanguinem. Ecce exemplum; Certum est, ordinem Episcoporum digniorem esse ordine Abbatum, attamen quidam Abbates regales, quibusdam episcopis gloria & honore maiores sunt. **APOLLONIUS**: Consentio. **CÆSARIUS**: Quanta sit in visionibus beatorum confessorum consolatio, paucis tibi explicabo.

CAPVT LXXII.

EST quidam apud nos Conuersus, cuius nomē *Visiones* proderè non licet, vir bonæ conuersationis, *de sanctis* & sanctum Nicolaum specialiter diligens: iste, *Confessoribus.* sicut ab ore eius audiui, in quadam solennitate, infra matutinas, iam dictum confessorè pontificalibus indutum in choro stare conspexit: de cuius visione, quæ magnæ fuit reuerentiæ, tantum gaudij cor eius concepit, vt sibi altitudine duorum pedum à terra suspensus videretur. Non solùm hic beatissimus pontifex perfectorum visitator, sed & miserorum in sumis necessi-

CAPVT LXXIII.

Nondum duo anni sunt elapsi, quòd in villa qua-
 dam iuxta Coloniam; sicut nuper illic audiui et
 praterirem, loco furis quidam deprehensus est; verum
 esset reus, vel innocens, mihi dici non potuit: què cum
 morti adiudicatum, laqueo collo eius iniecto, in pa-
 ribulo appendissent, ille nullum dolorem sustinens,
 cum iam mortuus æstimaretur, clara voce clama-
 uit: In vanum laboratis, non poteritis me strangula-
 re, sanctus Episcopus Dominus meus Nicolaus mihi
 assistit, en video illum. Quod multi audientes, & ita
 esse experimento cognoscentes, putantes eum inno-
 centem, ob honorem sancti Nicolai depositum, abire
 permiserunt. Qui Bruwilre ad memoriam sui libera-
 toris currens gratias egit, se à suspensio illius meri-
 tis, absolutum proclamans. **A POLLONIVS:** Au-
 diui ab infantia, quòd sanctus Nicolaus omnes Epi-
 scopos misericordia præcellat. **CÆSARIYS:** Tanta
 pietatis est & misericordiæ, vt & malos à morte, sicut
 dictum est, sape liberet, & bonos mori desideret: il-
 los, vt emendentur; iustos, vt æterna beatitudine
 fruantur. Reuera, dissolui & esse cum Christo multo
 melius est. Et, Beati sunt mortui, qui in Domino mo-
 riuntur.

*Philip. 1
 Apoc. 14.*

CAPVT LXXIV.

ADAM monachus de Lucka, cuius in superio-
 ribus memini, in quadam conuentali ecclesia
 Saxonix, quæ Bucka dicitur, scholas frequen-
 tauit: cumque in cœmiterio multi lateres essent re-
 positi ad fabricam oratorij, ipse, sicut puer, vnum ex
 eis tulit, & in eo sculperè cœpit: quod cum magister
 eius vidisset, terruit eum, dicès: Depone laterem, quia
 excommunicatus es. Ad quod verbum puer territus,
 mox cœpit infirmari: cumque inualecente morbo
 ad extrema deuenisset, & iam morituro data cande-
 la fuisset in manum, duos pontifices, beatum scilicet
 Nicolaum, & sanctum Paternianum, præfatæ Eccle-
 siæ patronum, coram se stare vidit & agnouit: stabant
 aurem

autem in habitu pontificali, & in claritate magna, dixitque ad sanctum Paternianum beatus Nicolaus: Vis ut tollamus puerum nobiscum? Respondit ille: Nō, quia in alio ordine morietur, sicque disparuerūt. Eadem hora puer conualescens surrexit, & magistro eius, qui præsens fuerat tunc temporis, miraculum diuulgante in ecclesia est compulsatum, & ad honorem tantorum pontificum, Te Deum laudamus decantatum. Hæc mihi ab eodem Adam nuper relata sunt.

CAPVT LXXV.

IN villa quæ Leiglinge vocatur, & circa duo milia distat a Colonia, ante hoc septennium contigit, quod dicturus sum. Puer quidam simplex, cuiusdam matronæ illic pecora pavit, hîc beatum Nicolaum in tātum diligebat, vt singulis diebus medietatem panis sui in honore illius pauperibus erogaret. Orationibus etiam assiduis misericordiam eius interpellabat: cuius deuotis obsequijs beatus pontifex delectatus, die quadam ei in agro apparens, in forma & habitu venerandi senis, ait: Puer bone, mina gregem domum: cui cū ille responderet: Domine adhuc nimis est manē, si hoc facerem domina mea increparet me, subjunxit sanctus: Fac quod dixi, quia hodie ante solis occubitū morieris. Ad quod puer territus, cū interrogaret eum, Domine quis es? respondit ille: Ego sum Nicolaus Episcopus, quē semper exoras, & cui prandiola tua diuidere consueuisti, modò veni, remunerare te: vade ergo ad hospitium tuum, accipe corpus Domini, & præpara te, quia hodie, vt dixi, morieris; sicque disparuit: cumque puer cum ouibus reuersus fuisset, & Domina eius interrogasset, quare tam manē venisset, respondit: Necessitas compulit me, quia ante noctem moriturus sum. Et illa: Deliras, reduc ergo gregem ad pastum, quia non morieris. Qui statim in lectum suum se reclinans, cū sacerdotē petiuisset, & ille venisset, ait ei matrona: Timeo puerum istū aliquid fantasie vidisse, inuestigate ab eo diligenter quid viderit, quid habeat, vel quare

322 DE DIVERSIS VISIONIBVS

alia loquatur. Quod cum fecisset sacerdos, puer et
visionem per ordinem recitauit: de cuius manibus cum
communicasset, hora predicta expirauit; Ecce in his
duobus pueris cognoscere poteris pietatem sancti
Nicolai pontificis; scholarem consilio sancti Pater-
niani distulit spe vitæ melioris; Pastorem hunc fide-
lem secum duxit ad pascua æternæ viriditatis. A-
POLLONIVS: Quia sanctus Nicolaus crebrius alijs
pontificibus in ecclesijs, tam in scripturis quam in
picturis representatur, vellem, si esse posset, aliquam
videre imaginem faciei illius simillimam, per quam
memoria eius menti meæ tenaciùs imprimeretur.
CÆSARIVS: Ostendam tibi quandam mirifici operis
iconam, quæ ab eo, qui sanctum Nicolaum in carne
vidit, fertur formata, & ad illius similitudinem
depicta.

CAPVT LXXVI.

*S. Nico-
lai vera
effigies.*

** al. exa.
sa.*

IN Porceto monasterio, quod iuxta Aquisgrani si-
tum est tabula cubitalis est, imaginem beati Pon-
tificis Nicolai ab umbilico & sursum in se repre-
sentans, quam beatus Gregorius regis Græciæ filius,
& cœnobij eiusdem primus Abbas & fundator, illuc
aduexit. Dicitur eadem fuisse icona, quam barba-
rus, sicut in miraculis sancti Nicolai legitur, tu-
lit, & ad custodiam sui telonei posuit, cuius occasio-
ne ad fidem conuersus est, cum sua perdidisset, &
cæsa imagine eadem recepisset. Plurimæ per eam vir-
tutes factæ sunt, maximè in prægnantibus. Tempore
quodam, cum ad domum cuiusdam honeste matro-
næ in partu laborantis fuisset deportata, & contra
eam ad parietem suspensa, ea hora qua partum edi-
dit, ne parientem quasi attenderet, cunctis qui aderat
intuentibus, tabula se vertit. Est autem eiusdem ima-
ginis facies oblonga & * obesa, multæ grauitatis
& reuerentiæ, & in fronte caluicies, capilli tam ca-
pitis, quam barbæ, candidæ caniciei. Nuper verò mo-
nachis cedentibus, sanctimoniales ordinis nostri cum
tabula locum receperunt. APOLLONIVS: Satis me-
ædificat humilitas beati huius confessoris, qui se
supe-

superius cibatum gloriatur in pane pauperis pastoris. CÆSARIUS: Quis major Christo, qui in iudicio dicturus est: Esuriui, & dedistis mihi manducare? Nullus: quantum verò Christo eiusque beatis confessoribus eleemosyna placeat, vel quam valenter his, qui faciunt illam, in periculis succurrat, ex sequenti visione demonstrabitur.

CAPVT LXXVII.

Magister Ioannes Decanus Aquensis, cum scholaris esset, tam grauius tempore quodam infirmatus est, vt confessus, & inunctus, nihil ei nisi mors superesse videretur. Cui cū materia rapta esset in cerebrum, solus jacēs, in excessum venit, viditque homines sibi ignotos intrare, qui lances, quas manibus portabant, cum lignis breuibus & quadratis ante ipsum ponebant. Stantibus eis ex vna parte lectuli, contemplatus est introire tres inclytos confessores, sanctum videlicet Martinum Turonensem, & sanctum Godehardum Episcopum Hildesheimensem, & beatumque Berwardum, qui eum ex parte altera circumstetere, in quorum aspectu puer Ioānes vni imponitur lanci, & ligna loco ponderis alteri: cumque eleuata statera inuētus esset eger min⁹ habēs, prædicti confessores, puerum paruulum & mendicum sinui eius imposuerunt, qui simul lancem aduersam mox suspendentes, lignis grauiora apparuerunt: statimque Ioannes, qui mihi visionem hanc retulit, in sudorem erumpens, crism fecit, & de eadem infirmitate citius conualuit. APOLLONIVS: Quid scholaris ægrotantis ponderatio, vel quid pueri pauperis significet adiectio penitus ignoro. CÆSARIUS: Puer idem valde pauper erat, & despectus, cuius in tantum miseratus est Ioannes, vt ei & panem frequenter daret, & matri commendaret; homines barbaros, qui eum in lance appendebant, dæmones fuisse suspicor, qui semper morietibus se ingerunt; ligna, pueri peccata, quæ quia meritis eius grauiora videbantur, sancti confessores, quos sæpius interpellauerat, eleemosynariū eius lanci immiserunt, cuius beneficio adiutus est.

Quod

Quòd verò vita humana quãdoque propter eleëmofynas morti subtrahatur, habes exemplum in vita sancti Ioannis Eleëmionis, de Petro telonario, penè in consimili casu & visione. Hinc est quòd Nabuchodonosor regi, cùm se in visione vidisset sub figura arboris ab angelo esse præcidendum, Daniel consuluit, vt peccata eleëmofynis redimeret. Quòd verò ob peccata etiam ante tempus quãdoque vita hominis præcidatur, idem Daniel testis est. Cùm Balthasar, prædicti regis filius, cum vxoribus & concubinis in vasis templi Domini conuiuando Deum irritaret, vidit contra se articulos manus scribentis in pariete, tria hæc verba, Mane, Thecel, Phares: quam scripturã sic Daniel regi interpretatus est: Mane, id est, ante tempus dinumerauit Deus regnum tuum, & compleuit illud. Thecel, appensus est in statera, & inuētus es minus habēs, scilicet de iustitia. Phares, & quia peccata præponderauerūt, eadem nocte occisus est, & diuisum est regnũ eius Medis & Persis. APOLLONIVS: Placet quod dicis. CAESARIVS: Tres præfati pontifices, aliorum trium Episcoporum visionem mihi ad memoriam reuocant relatu dignam.

CAPVT LXXVIII.

BOnæ memoriæ Gerardus Abbas Claraualis, qui nostris temporibus fuit, cùm tempore quodam visitandi gratia pergeret ad Claustrum, & apud religiosos fratres sancti Matthiæ hospicaretur, eadem nocte, dictis matutinis, ecclesiæ cryptam solus intrauit, & ad sepulchra sanctorum Eucharij, Valerij, atque Materni, qui Treuerorum primi erant Episcopi, & nostrarum regionum Apostoli, deuotè satis orauit: maximè tamè petiuit sibi reuelari diuinitus, vtrũ magis expediret in officio Abbatia manere, vel illam resignare. Cui gloriosi illi tres præfules in multo splendore simul apparentes, dixerunt: Frater, nequaquam officium tuum resignes, quia in breui cum palma martyrij ad nos peruenies: sicque disparuerunt. Mane cùm esset profecturus, præpositus sancti Simeonis eum, vt secum in reditu hospitari dignaretur rogauit, quod

DAN. 4.

DAN. 5.

quod & promisit: cumque completa visitatione rediret Treuerim, de promissione satis eum pœnituit, volens iterum orare vbi prius, quædam neglecta in prima visitatione sperans sibi denuo esse reuelanda. APOLLONIVS: Quæ fuerunt illa? CÆSARIVS: Vbi anima sancti Materni fuisset infra illos quadraginta dies, quibus sepultus fuerat. Quid plura? Promissi sui memor in domum Præpositi se recepit, & sicut ipse procurauerat, in ipsa nocte solito maturius surgens, & matutinas decantans, monachis relictis, & Conuerso assumpto, ad ecclesiam sancti Eucharij perrexit, cryptam intrauit, vbi sub forma prioris visionis præfatos Põtifices videre meruit. Ad quem sanctus Eucharis: Noui ad quid veneris; ecce Maternus, interroga eum. Quod cum fecisset, respondit ille: Anima mea per illos quadraginta dies fuit in paradiso, & quia sciebat se ad corpus esse reuersuram, mercede sibi in cœlestibus præparata, frui non potuit. Mane ergo in officio tuo, quia per palmam martyrii citò nobis sociaberis. Quod ita factum est: nã à quodã misero, propter zelum ordinis, latenter interfectus est. Deinde beatus Pontifex adiunxit: Existente me in paradiso, nil actum est in mundo quod non viderim. Vides quanta sit potentia electæ animæ à corpore exutæ? Si tanta vidit in terrestri paradiso, quanta puras videt, quando fruitur Deo? APOLLONIVS: Non ambigo, quin omnia tunc sciat & videat. Si sanctus Benedictus adhuc existens corruptibilis, ex beneficio vnus animæ cœlos penetrantis, totum mundum vidit sub vno radio solis ante oculos suos collectum, non mirum, si anima Deo vnita contemplatur omnia. CÆSARIVS: Bene sentis, & hic de confessoribus sit finis. De visionibus verò quarundam virginum, aliqua tibi referam, prius tamẽ de ipso ordine virginali te expediam.

CAPVT LXXIX.

Tanta est gloria virginalis, vt angelis comparetur, quia qui non nubent, neque nubentur, erunt sicut angeli Dei. Hinc est quod in tabernaculo fœderis tertio operimento, quod erat de pellibus rubricatis,

*Greg. l. 2.
dial. c. 35*

*Ordo san-
ctarum
Virginum
Mat. 22.*

Exod. 26 bricatis, quartum fuerat suppositum, de pellibus hyacinthinis. Per pelles rubricatas designatur martyrrium, quod est consummatio omnium virtutum: per hyacinthinas, quæ aërei sunt coloris, virginitas, quæ, ut quidam dicunt, super omnem virtutem est, & angelicam redolet conuersationem. Virgines sequuntur agnum

Apc. 14. quocumque ierit, utroque pede, id est, integritate mentis & corporis. **APOLLONIVS**: Ergo virgines continentibus & coniugatis maiores sunt. **CÆSARIVS**: Majores sunt, si compares statum ad statum, quia dignior est ordo virginum, quam ordo coniugatorum: attamen in ordine coniugatorum, vel viduarum, multi sunt multis virginibus in merito multo majores: quia penes carnis integritatem, quæ virtus non est, quam etiam infideles habent, meritum non conficit, sed penes charitatem. Quis ergo audeat aliquas virgines, etiam sanctissimas, Patriarchis, Prophetis, & Apostolis, qui coniugati erant penè omnes, anteferebat **APOLLONIVS**: Quid ergo est, quod sancti in tantum commendant virginitatem? **CÆSARIVS**: Ut ostendant quantum Deo placeat castitas. Hæc in virginibus vocatur virginitas, siue continentia virginalis; in coniugibus, pudicitia coniugalis; in viduis, continentia vidualis. Vnde de eodem semine, quod de manu seminantis cecidit in bonam terram, aliud fecit fructum tricesimum, aliud sexagesimum, aliud centesimum: primus debetur coniugatis, secundus viduis & continentibus, tertius virginibus: & est sæpe in præmio, tricesimus major centesimo, & hoc propter intensionem charitatis. Hinc est quod beatam Mariam Magdalenam ecclesia in Letanijs anteposuit virginibus, ne illis propter ruinam inferior videatur. Noueris tamen melius esse continere, quam nubere, quia Christus, qui sapientissimus est, virginitatem elegit; & studium seruandæ virginitatis pro Christo, charitatis virtutem plurimum incendit. Quam sint iocundæ, quam salutiferæ visiones sanctarum virginum, sequentia declarabunt.

Mat. 13.

Venerabilis Theodericus Episcopus de Liou-
nia, cuius supra memini, cum tempore quoda
sanctimoniales consecraret, sanctam Mariam
Magdalenam viduis astare vnus monachorum vidit;
beatam verò Margaretam virginibus: inter stantes
deambulabant, vocatas præsentabant, coronas & ve-
lamina componebant. Erat enim tali visione dignus,
utpote vir bonus & religiosus.

*visiones
de sanctis
virginibus*

IN Vilario, domo ordinis nostri, & diœcesis Leo-
diensis, monachus quidam est Arnoldus nomine,
vitæ laudabilis, & magnum habens zelum circa
ordinis disciplinam; hic cum ex nimia abstinentia in-
tantum stomachum suum infrigidasset, ut vix aliquos
cibos reciperet, imò recepta mox eijceret, tempo-
re quodam ad tantum deuenerat defectum, ut lecto
decumbens, mortem minaretur. Cui beata Maria
Magdalena nocte apparens, visibiliter pectore disco-
operto, contra locum stomachi manum misit, ac de-
liniuit; qui ex sacræ manus attactu adeò confortatus
est, ut manè surgēs sanus, non absque magna fratrum
admiratione, chorum intraret.

Recordor nunc dominæ Gertrudis Abbatissæ
de Houene, quæ satis mirabiliter per visio-
nem cuiusdam sacræ virginis, sicut ipsa
mihi retulit, sanata est. Hæc cum penè per dimi-
dium annum vehementi dolore oculorum cruciare-
tur, sanctam Luthildem Virginem, cuius memo-
ria in eodem cœnobio celebris est, studuit inuo-
care, meritis eius sperans adiuuari. Quodam manè in
lecto suo penè cœca jacens & vigilans, iam dictam
virginem in veste candida coram se stare conspexit;
cuius oculos cum tam veste, quàm manu terisset,
continuo clarè vidit, & omnis dolor illa recedente
cessit.

*al. Luthi-
childem*

IN eiusdem sacrae virginis, scilicet Luthildis, altaribus, pro ornatu, imago gloriosae martyris & virginis Catharinae lignea & sculpta decenter stare consuevit: die quadam matrona quaedam honesta, Alheydis nomine, vxor Wirici militis de* Gruzue, coram illa cum pedissequa sua ad orationem stetit: erat autem imago, per negligentiam vt puto, sic posita, vt penè vultum totaliter haberet ad parietem: quae dum multum morosè in oculis iam dictarum feminarum se verreret, clamauit famula: Videte domina, videre qualiter imago haec regiret se; respondit illa: Et ego video. Viderunt hoc ipsum & aliae mulieres illic stantes. Vix annus expletus est, ex quo contigit haec visio miraculosa. APOLLONIVS: Quia huius sacratissimae virginis Catharinae ossa oleum stillare non cessant, certum est illam multum esse suauè ac misericordem. CAESARIUS: Virtutum earundem indicium emanans ex ossibus eius est oleum.

CAPVT LXXXIV.

Retulit nobis dominus Henricus Abbas de Strimenu, quòd de osse eius, dum nobis de eodem particulam frangeret, gutta olei erupit: quam ne super terram caderet, vix retinuit. Sed quid dicam de gutta, cum eius sacra tumba, sicut hi qui in instanti de Sina venerunt, testantur, oleo sit repleta? Viderunt enim caput eius cum capillis & ossibus natrare in oleo: de quo cum à monachis loci diuersa vascula sacri liquoris reciperent, tam nobis quam ceteris religiosis reuertentes, eadem pro benedictione diuiserunt. APOLLONIVS: Vellem nunc aliquas de nostris virginibus, scilicet vndecim milibus audire visiones, quae nos ad ampliorem illarum incitarent venerationem. CAESARIUS: Referam tibi quaedam, quae habentur earum reliquias terrori sint, si circa illas fuerint negligentes: consolationi autem, si habitas venerentur.

CAPVT

*al. Gir-
zene.

IN Folcodefrode, domo ordinis Cisterciensis, *Revela-
tiones de
Sodalib^{us}
S. Ursula*
quæ in Thuringia sita est, Abbas quidam ante an-
nos paucos defunctus est, qui circa sanctorum
reliquias satis extiterat deuotus: vnde & Dominus
huiusmodi ei visionem ostendere dignatus est. No-
cte quadam in somnis Coloniam in ecclesiam sancta-
rum vndecim milium virginum se transpositum vi-
dit, extra eius septa, iuxta quendam murum, tria vir-
ginum corpora sepulta intellexit, quarum nomina
sunt Theomata, Cleomata, Christiancia. Mox Colo-
niam pergens, & locum reuelatum ex cunctis indicijs
cognoscens, Abbatissam adiit, visum exposuit, & vt
sibi quærere liceret, quas viderat, petiuit & obtinuit.
Ostenfus est ei quidam nomine Vlricus, cui consue-
tudo erat earundem sacrarum martyrum corpora ef-
fodere: conductus verò ab Abbate, cum in loco deno-
minato duos reperisset sarcophagos, & vno aperto,
inter ossa sacra pectinem pulcherrimum vidisset, con-
cupiuit & tulit, eumque chirothecæ suæ immissum,
in sinum proiecit: à quo cum impediretur in fodiendo,
eum extraxit, super fossam illum ponens in loco emi-
nenti. Superueniens quædam ex sororibus, tam curia-
litate quam sanctitate pectinis delectata, secretè tu-
lit, & abiit. Corporibus verò effossis, & in scrinio
decenter compositis, cum manè Abbas cum eis
proficisci proposuisset, eadem nocte in forma & ha-
bitu virginali illi in somnis apparentes, dixerunt:
Tecum ire non possumus. Quibus cum respondisset:
Quare dilectissimæ dominæ? subiunxit vna: Quia pe-
ctinem meum perdidisti, quem mihi mater mea dedit,
cum de patria mea egrederer. Et ille: Quis habet illud,
domina mea? respondit: Quando Vlricus sepulchrum
meum aperuit, & vidisset illum, chirothecæ suæ impo-
suit, cum qua abscondit illum in sinu suo: quem cum
extractum super marginem fossæ posuisset, superue-
niens quædam sanctimonialis Friderindis nomine, fu-
rata est illum, Manè ad Abbatissam veniens ait: Quod
est nomē hominis, qui virgines has effodit? respōdit,
Ll Vlricus:

Ulricus, & adiecit, Est hic aliqua domina, quæ vocetur Friderindis? respondente ea; Etiam, subiecit: Peto vt vterque vocetur: quod cum factum esset, ait Ulricus; Quando corpora sacra effodisti, pectinem ibi inuenisti, cetera quæ supradicta sunt adjungens. Respondente illo, Domine verum est. Conuersus ad Friderinden dixit, Et vos domina tulistis illum: qua confitente, subintulit, Rogo vt restituatis pectinem, quia sine illo mecum ire renuunt, quem cum celerius rerulisset, & ab Abbate in scrinio positus fuisset, ad monasterium suum illas deuexit, in quo cum multa gloria sunt susceptæ, & in loco honesto locatæ. In magna fuerat ueneratione, sed hoc quam diu vixit Abbas ille, cui se reuelauerant. Tempore schismatis, quod erat inter Philippum & Ottonem reges Romanorum, cum diuersa bella occuparent Thuringiam, timore illorum, eadem sacra corpora cum cæteris reliquiis & ornamentis deportata sunt super quandam testudinem, locum secretum satis. Pace terræ reddita, cum singula locis suis restituerentur, scrinium cum virginibus neglectum est in iam dicta testudine: vnde indignantes, duabus vicibus thecam suam terribiliter concusserunt, ita vt ab omnibus posset audiri: bis etiam sacristæ in somnis apparuerunt dicentes, quod recedere vellēt de loco, in quo ita haberentur contemptui. Quæ cum non proficerent, neque concussionibus, neque reuelationibus, in quadam nocte solenni, infra matutinas, ante gradum presbyterij stantes, & in habitu decentissimo omnibus apparentes, primum inclinauerunt versus altare, deinde more eorum, qui in via sunt dirigendi, se vertentes Abbati, & omnibus inclinantes, per quoddam ostium, quod penè semper clausum erat, exierunt: quas licet omnes vidissent, estimabant tamen singuli, se illas singulariter vidisse. Dictis matutinis, vnus monachorum, ducto seorsum Abbate, confessus est se ante gradum, hora & modo prædicto, tres speciosissimas vidisse virgines. Cui cum respondisset, Et ego vidi; venerunt alij, & responsum est eis simile: cumque deprehendisset, quod ab omnibus visæ fuissent, cœpit cum

omni-

omnibus quæstionari quænam essent, vel quæ causâ foret visionis. Cui cum diuersi diuersa responderent, ait vnus, diuinitus vt puto inspiratus; Puto eas fuisse sacras illas virgines, quæ de Colonia nobis allatæ, tanto tempore super testudinem talem à nobis neglectæ sunt. Statim accedentes ad scrinium, cum nihil in eo reperissent, territi Abbatem miserunt Coloniam, vt illas reduceret. Veniens verò Coloniam, cum Abbatissa & conuentui rem per ordinem recitasset, atque easdem virgines in locis, vnde sublatae fuerant reperissent. Abbati, vt sibi redderentur supplicanti, totus conuentus respondit: Bene veniant nobis dilectissimæ domicellæ nostræ, bene veniant, certè ex quo vobiscum esse noluerunt, non eas illuc remittemus: datumque ei est caput cuiusdam alterius virginis, cum quo tristis repedauit. Adhuc puto eandem Friderindim viuere, & vix aliqua soror est in eadem ecclesia, quam tam iocunda lateat historia.

CAPVT LXXXVI.

SVnt apud nos de eodem sacro collegio duæ sacrae virgines, etiam per reuelationes inuenta. Domina Eufemia Abbatissa, quæ ante annos paucos defuncta est, cum adhuc puella esset in scholis, duæ ei virgines in somnis apparuerunt, quæ sub extrema parte dormitorij, quod cellario continuum erat, se indignè iacere cõqueste sunt. Illa, sicut puella, visum vt visum reputans, tacuit: postea cum esset adulta, secundò ei in loco eodem sub forma & habitu speciosissimarum virginum cingulo tenus apparuerunt; quasi dicerent: Exire de loco isto non possumus, nisi per te. Tunc memor primæ visionis, eâ quæ potior videbatur, interrogauit, dicēs: Quod est nomē tuū? respōdit illa, Anastasia. Ab illo tempore Eufemia impertinè conuentui cepit suggerere, quatenus cellariū vsq; ad finē dormitorij extēderēt, dicēs sine ambiguitate, duas ibi virgines esse reperiēdas; pollicebatur etiā, quæ tres solidos cõmunib; expēsis superadderet. Acquieuit tandē conuentus, & sicut mihi retulit Rēbodo Cõuersus noster, cui idē opus fuerat cõmissum, cum ter-

ra tota fuisset eiecta, in praesentia praedictae sanctimonialis, sub fundamento muri, sacra illa duo corpora sunt reperta, quae illa, prius quam Abbatissa fieret, nobis transmisit, & celebrata est de eis eodem die missa solenniter in conuentu. **APOLLONIVS**: Non putabam haec, tam efficaces esse visiones nocturnas. **CESARIUS**: Saepe per ardentia luminaria corpora earum ostenduntur, nec tamen eadem luminaria, ut aiunt, quis videre potest, nisi corpore sit virgo. Multa de huiusmodi visionibus Conradus Prior loci sanctae Mariae dicere consuevit, quae causa breuitatis omitto. **APOLLONIVS**: Placene sacris illis virginibus, quod sic earum corpora per diuersas prouincias diuiduntur? **CESARIUS**: Ad hoc se ostendere dignantur, ut in multis locis earum memoria habeatur.

CAPVT LXXXVII.

Homo quidam religiosus de ordine viatorum, cum apud quandam matronam Tuiriensem hospitaretur, conquestus est illi, quod decem annis laborasset pro reliquis Sanctarum undecim milium virginum, nec aliquit tamen ex eis posset obtinere. Cuius ad hoc cum auxilium implorasset, illa homini compassa, ecclesiam earum adiit, sororibus pro eo preces porrigere volens: cumque ad tumbam vnius virginis oraret, genu lapidi superposito, qui maximus erat, apponens manum tentauit, quod tamen fieri posse non sperauit: Mira pietas sacrarum martyrum, mox ut imbecillis femina lapidem pressit modicum, ille celsus, adeo ut ea quae intus erant videret: quae dum nulum adesse conspiceret, manu immissa, quantum voluit, de ossibus tulit, dans ea viatori. Statimque lapide, qui vix a sex viris absque instrumentis moueri poterat, eadem, qua prius facilitate, reuoluto, gratias sanctis agens virginibus, laeta rediit ad sua. Sanctorum animae, licet semper vultum contemplantur diuinum, habent tamen respectum ad corpora sua, & cum viderint nos deuotos circa illa, multum in hoc delectantur.

CA

CAPVT LXXXVIII.

Conuersus quidam de ordine nostro cum ex eadem societate quadam virginum capita ad monasterium suum deferret, ex deuotione ea cum vino lauit, lora deosculans: eadem nocte puella valde speciosa in somnis eidem apparuit. Conuerso, eumque complexans, ait; Heri quando caput meum lauisti, tam amicabilem me deosculatus es, ego tibi modò vicem rependam. Ille professionem suam considerans, vt osculum puellæ vitaret, caput retraxit, sicque ex eodem motu exigit lauit, qui statim intellexit visionem. **APOLLONIVS**: Cùm in stratis & hortis ciuitatis Coloniae beatarum virginum vndecim milium passim ossa reperiantur, videtur mihi vix fieri posse, quin sæpe aliena eis ossa admisceantur. **CAESARIVS**: Retulit mihi monachus quidam de veteri Monte, in quo amplius quam mille dicuntur esse corpora, quòd nullas falsas inter se esse patiantur reliquias

CAPVT LXXXIX.

Tempore quodam, cum plurima illic allata fuissent corpora, monachi lauerunt illa; cumque eadem posuissent super sedes capituli, pannis mundis substratis, & siccarentur, foetor intolerabilis, quasi ex eis exhalans, omnium nares infecit. Timès Dominus Goswinus Abbas foetore eundè ex aliquo diaboli ludibrio fuisse creatum, vt per eum deuotionem fratrum erga reliquias martyrum extingueret, assumptis secum sacerdotibus, vestes sacras induit, cum quibus circa ostium capituli stans sic ait; Adjuro te immunde spiritus, per eum qui venturus est iudicare viuos & mortuos & seculum per ignem, vt si aliquid tui operis est in hoc foetore, manifestetur & annihiletur, deusque honorè Deo & Sanctis his. Mira res, vix verba compleuerat, & ecce, os grãde equinũ, cunctis videtibus, de medio reliquiarum exiliens, extra capitulũ, quasi turbine impulsus, projectus est, cum quo & omnis foetor extractus est, aduenitque odor suauissimus. Tunc omnes Deo gratias egerunt, qui & diabolus in suo opere confudit, & Sanctos suos glorificauit. Hęc te de

virginibus audiuisse sufficiat. Referam tibi adhuc vnam visionem mirificā à virgine visam, quæ supradictis ordinibus equaliter conueniat, & virginum visiones concludat.

CAPVT XC.

N Arrauit mihi nuper sacerdos quidā de Saxonia, in quodā monasterio, cuius nomen mihi exprimere non potuit, puellam fuisse paruulā, quæ tantū festiuis noctibus vigiliis solennibus interesse permittebatur, & eisdem nondum expletis ire dormitum compellebatur. In quadam festiuitate, cū magistra in tertio, vt puto, nocturno virginem scapulis ad exeundum impelleret, & illa reniteretur, nec proficeret, tristis quidē exiuit, sed iuxta chorū remanens, residua peraudire voluit: cumque inceptus fuisset hymnus, Te Deum laudamus, cœlos vidit aperiri, & in ipsos chorū cum cantantibus subleuari: quando ventum est ad locum illum; Tibi omnes angeli, & reliqua, vidit vniuersos ordines angelorum & singulorum ordinum angelos singulos, demissis capitibus, flexisque genibus, manibus extensis Deū adorare, simul omnibus proclamantibus, Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus sabaoth, qui Trinitatem personarum in vnitāte essentiæ confitebantur. Similiter fecerunt Apostoli ad illum locum, Te gloriosus Apostolorum chorus: Et cū chorus incēpisset, Te Prophetarum laudabilis numerus, omnes Patriarchæ & Prophetæ prædicto modo adorabant. Venerunt & martyres in suis distinctionibus & in proximo versiculo, scilicet, Te martyrum candidatus laudat exercitus, in laudem erumpentes, maiestati procedebant. Idem de Confessoribus vidit atque Virginibus. Cūque extremus hymni versiculus, id est, In te Domine speravi, non confundar, decantaretur, chorus ad terram descendit, & cœlum se claudit. Puella omnia hæc videns, & suspirans se tanto bono defraudatam, oculis propriis conquesta est; cūque vbertim fleret, & manē sororibus, causam sciscitantibus, ysum dicere nollet, magistra eam aggressa est: cui re-

spon-

spondit, Deus vobis ignoscat, quòd tantam mihi gratiam hac nocte subtraxisti, & recitavit ei visionē. Cui illa, Noli flere bona filia, nunquam de cætero te exire compellam. APOLLONIVS: Mirifica sunt quæ recitas. CAESARIVS: Vis nunc audire octauo loco ex his aliqua quæ visu, auditu, & gustu percepta sunt, nec tamen prædictis ordinibus propter distantiam inferi poterunt? APOLLONIVS: Volo ac desidero. CAESARIVS: Sicut in capite huius distinctionis præmissum est, schalam erexi, per quã humanæ visioni sancti condescenderent, cuius duo latera duo dixi genera visionum, corporale & spirituale: octo etiam inferui scādilia, supremum attribuēs Christo, reliqua sex, sex ordinibus Sanctorum, de quibus sufficienter dictum est. In octauo autem gradu diuersarum rerum visiones loquabo, primò tamen eam, quæ visa est de loco nostro.

CAPVT XCI.

Du antequam conuentus noster de Claustro emissus fuisset, dominus Hermannus, nunc Abbas loci sanctæ Mariæ, tunc simplex monachus in Claustro, nocte quadam per visum ante gradum presbyterij sibi stare videbatur, & datus est ei in manus crucifixus, vt fieri solet in emissionem alicuius conuentus: stabant & circa eum viri candidati. Vidit etiã in choro fluuium limpidissimum, qui per vtrumque chorum fluebat, & in eo nauim, quam conscendens, cum tam rapidissimus esset cursus eius, vt nauis in vnam columnarum impegisset, nisi per remonem eius industria fuisset auersa, non stetit, donec veniret ad locum quendam infirmitorio nostro proximum. Venerunt & cum eo suprascripti viri candidati. Tunc ossa arida humana cum capitibus ex omni parte mirabili quadam virtute à deforis vltra murum cadebant; erat enim, vt Ezechielis visionis recordor, multa valde. Stante cõuentu inter montem Stromberch & iam dictum locum; Saluator, qui inter eos stare visus est, vnum ex monachis durè satis retraxit, alium modestius amouens, seorsum statuit. Ecce talis fuit visio. APOLLONIVS: Quæ est illius interpretatio? CAESARIVS:

Visiones rerum diuersarum, & 1. de monasterio Heisterbacensi.

Ezec. 37.

Deus illi praestendit, quae futura erant de loco nostro, tunc quidem obscura, modo plana valde. Dominus Philippus Colonienſis Archiepiſcopus, ſciens ordinem vigere in Hemmenrode, & de illo limpidiſſimo fluente ariditatem ſuae diœceſis irrigare deſiderans, de eadem domo conuentum ſibi dari petiuit, & obtinuit: electi ſunt ex monachis duodecim, & praedictus Hermannus in Abbatem eis ordinatus eſt: qui ante gradum preſbyterij, vt longè ante prauiderat, crucem ſuſcipiens, cum eis per nauigium venit in montem Stromberg. In quo tribus annis conmorati, deſcenderunt in vallem, quae nunc dicitur vallis S. Petri, illic muro, de quo ſupra dictum eſt, ſe claudetes. Oſta illa arida deſignat homines ſeculares ſpiritualis gratiae immunes, qui in valle conueſi ſunt ad vitam religioſam. Fluius, qui per oratorium cum impetu fluebat, ſignificat domus eius religionem, quae clara eſt per puritatem traditionum, & impetuoſa per feruorem obſervationum. Quod nauim a columna auertit, ſine cauſa non fuit: nam cum conuentus ſuper praefatum veniſſet montem, & multa neceſſaria deeſſent, quidam reminſcentes aedificiorum, & aliorum mulrorum quae dimiſerant, & murmurantes vellet redire, dominus Hermannus Abbas cum ſemul ac ſecundo de perſeuerantia eos monuiſſet, nec profeciſſet, quaſi remone nauem a columna ſubmoues, ait: Ceſſate, ſtate, nullus noſtrum reuertetur: ego autem remonem abieci. Is autem quem dure retraxit Chriſtus, cum aliis quidem ſcriptus fuerat & nominatus, ſed ſubſequentis importuna petitione ſubmotus: ipſe eſt Ioanes ſacerdos, quem Dominus modeſte extrahens, ſeorſum ſtare fecit: cum conuentu emiſſus, cum conuentu non ſtetit, quia per licentiam extortam remiſſus eſt. Haec eſt viſionis interpretatio, ſecundum quod ab ipſo didici Abbate Hermanno. APOLLONIUS: Nihil hic, vt video, actum eſt ſine nutu diuino. CAESARIUS: Nauigantibus eis in Rheno, ſicut adhuc omnes, qui ex eis viuunt, teſtes ſunt, viderunt ſupra ſe in caelo circulum lucidum, & ſeptem in eo ſoles. APOLLONIUS: Quid per circulum
vel

vel quid per septem soles videtur tibi intelligendum?
CÆSARIVS: Per circulum eundem intelligo æternitatem sancti Spiritus, per septem soles, septem eius dona, quibus bono exemplo eiusdem congregationis prouincia erat illuminanda.

CAPVT XCII.

Quidam Conuersus, qui cum eodem conuentu missus est, Rudolphus nomine, vir bonus ac religiosus, cum die quadam de priuata veniens, illotis manibus oratorium nostrum intraret, & ex ordine se aspergere teneretur, intra suas cogitationes dicere cœpit: Aqua hæc sancta est & benedicta, nec decet vt manibus immundis te illa aspergas: cui mox in aère vox clara respondit: Quod ego mundavi, tu non potes polluere. Et cognouit ibi, magis Deo displicere immunditias cordis, quam corporis: in animæ puritate Deus delectatur.

CAPVT XCIII.

Monacho cuidam Deus ostendere volens animæ suæ puritatem, in excessum mentis illum adduxit: in quo excessu puerum pulcherrimū intra sua viscera cōtemplatus est. Ad se autē reuersus, intellexit eundem fuisse animā suā, Dei munere ab omni labe criminū mundatū: puer enim a puritate dictus est. **APOL.** Puto quòd nō sit tutū, si homo multis cōsolationes suas manifestet. **CÆS.** Per multos labores & tentationes, & hoc secretè, diuinæ consolationes adipiscuntur, & facilè, manifestatæ, subtrahuntur. **Vtrumq;** verum esse, singulis tibi ostendā exēplis.

CAPVT XCIV.

Dvm nuper, hoc anno scilicet, in quadam domo sanctimonialium ordinis nostri, a celleraria per totum conuentum pietantia, id est oua frixa, diuiderentur, nescio quo casu, vna ex eis neglecta est: non tamen arbitror actum casu, sed diuino nutu, vt Dei gloria manifestaretur in illa; patientissimè autem defectum illum sustinens, in dō neglectam se gratulans, cum Deo gratias referreret, summus ille Abbas inuisibilem ei pietantiam misit: cuius inenar-

rabili dulcedine sic repletum est os eius, fauces, viscera, & venter, vt nunquam aliquid tale in vita sua sentiret, corporalis erat hæc dulcedo. Porro in mente & anima dulcedine spiritali Deus tam copiosè visitauit eam, vt diceret Abbati nostro, quòd omnibus diebus vitæ suæ pietantiis omnibus carere vellet, dummodo in consimili dulcedine, & hoc vna tantùm vice, sibi liceret deliciari. Pro qua idem Abbas noster, ad eius petitionem, pro gratiarum actione, hymnum, Te Deum laudamus, singulis nobis injunxit. APOLLONIVS: Si Deus sic excellenter tantillum remunerat in præsentī vita, non ambigo quin magnas tribulationes mirificè remuneret in futuro. CÆSARIVS: Quòd facilè huiusmodi consolationes in præsentī perdantur, ecce exemplum.

CAPVT XCV.

*Consolatio in præsentī facile perditur dum manifesta-
tur.*

Conuersus quidam in Hemmenrode, cùm in orationibus suis mellifluam diuinitus accepisset dulcedinem, & ob hoc sæpe labores suos negligeret, magister suus crebrò eum arguit, dicens: Frater, certis temporibus est orandum, & certis temporibus laborandum. Ille, sicut homo simplex, vt increpantè placaret, respondit: O magister, si sciretis causam, nõ mihi imputaretis: rogo vt detis mihi osculum: putabat enim q̄, impressione labiorum, eadem posset sentire dulcedinem. Cui mox vt osculum dedit ille, gratiã irrecuperabiliter, vt puto, perdidit iste. Simile penè habes supra cap. 42. de Conuerso, qui angelum sæpe vidit, & dicendo gratiam perdidit. Causas verò subtractionis gratiæ in præsentī plures esse alibi tibi assignaui. Quidam tamen, licet aliis sibi diuinitus ostensa referant, non ob hoc gratiam perdunt, sicut supra dictum est de Henrico Conuerso in Hemmenrode.

CAPVT XCVI.

Henicus idem cùm grangiæ, quæ Hart dicitur, præesset, & die quadam in Maio segetes cortis, orationes suas ruminando, solitarius circuiret, hominem quendam sub arbore, piro scilicet, quæ illic

in agro singulariter sita est, contra se stare conspexit: erat autem decentis stature, capillis canus, barba prolixia, tunicam habes talarem & clausam, scapulare vero latum ultra genua longum, eratque vultus eius angelicus; quem cum propius accedens salutasset, dices: Benedicite frater, respondit ille, Dominus, & adiunxit, Quomodo placet tibi ordo tuus frater? Conuerso respondente, Bene, iterum adjecit; Bene tibi placere debet, quia nulla vita tantæ perfectionis est in ecclesia Dei. Cuius aspectus cum multam Conuerso incuteret reuerentiam, volens Conuersus aliquam ei dare occasionem petendi aliquid, ait; Cur sic nudis inceditis pedibus? respondente illo, talis est consuetudo nostra, subiunxit; Peto vt mihi liceat vobis dare calceos, & nobiscum hodie prædeatis. Et recusauit vtrunque, dicens: Modicus cibus mihi sufficit, & sociis meis. Cumque aliqua secretius tractassent, is qui viator videbatur, Conuerso alium diem ad eundem locum præfixit, a quo modicum discedens, in plano loco nusquam comparuit. Quo viso, Henricus expauit, festinansque ad Clastrum, Priori suo Hermanno, nunc Abbati in loco sanctæ Mariæ, quæ dicta sunt vel gesta, per ordinem recitauit. Cui ille, Cautus esto frater, quia non omne verum est, quod verum apparet: mox vt eum videris ex remoto, signabis te, & cum propinquaueris ei, iterum eo vidente signabis te, dicesque, Benedicite. Quod cum fecisset, subrisit ille, dicens: Iuste facis signando te, quia non omne verum est, quod verum apparet, neque hoc ipsum habes a te, sed Prior tuus te docuit: ego, inquit, illum diligo, eo quod religiosus sit, & amator disciplinæ, & quia quotidie orat pro omni ecclesia & ordine. Quod & verum est. Mentionem etiam habuit domini Eustachij Abbatis Claustri, & domini Henrici Abbatis nostri, in illo aliqua corripens, & in isto plura commendans. Et recitauit ei omnia more Elisæi, quæ in conclauis cum Priore, siue aliis, fuerat locutus. Postea, cum idem Conuersus die quadam dicto completorio aliquid obtinere niteretur a Deo veniis & lacrymis, & non profecisset, ille curia clausa, ostioque

4. Reg.

5. 6.

firma-

firmato diligenter oratorij, ad eum intrauit, increpauit eum, & dicens: Stolide, putas quòd vi possis aliquid extorquere a Deo? si non esset tibi modò paritum propter Priorem tuum, fortè amentiam incurrisses. Nocte quadam cum idem Henricus, defuncto aliquo in ecclesiam depporato, sedisset ante altare infirmorum, viator (de quo dicere non possum, vtrum angelus fuerit an homo) ei apparens signauit vbi Prior esset, cui cum ille resignasset, in infirmatorio est, signo respondit: Ego noui hoc, bene est ibi; inclinanteque coram eodem altari, recedens, & ante alia tria altaria, quæ sunt in abside, simile faciens, chorum monachorum intrauit, & non comparuit. Sepe illum testabatur se vidisse in choro circumeuntem in multa claritate. Cui cum ex parte Prioris Conuersus tunicam obtulisset & cingulum, tunicam recusauit, cingulo suscepto, Ego, inquit, illud dabo bono cuidam monacho Ebarbacensi, & magis ei proderit, quam si ego vterer illo. Remisit ei & cingulum laneum, pretio quidem vilissimum, sed virtute pretiosum, per quod & sanitates factæ sunt, & plurimum valet cõtra stimulum carnis. Quem cum etiam rogaret, vt se Priori ostendere dignaretur, respondit: Dominus noster nos frequenter mittit Ierololymam, & ad alia æquè remota loca, & si videret me Prior, possèt per eius interrogationes legatio mea impediri: & adjecit, Dic Priori vt sollicitus sit circa excitandos fratres, ne dormiant cum pro defunctis cantant; quia sicut milites congregantur ad torneamentum, ita animæ confluunt ad officium defunctorum. APOLLONIVS: Puto quòd mortui viuus in hoc officio sollicitis, dum indigent, vicem charitatis rependant. CÆSARIUS: Hoc tibi vno ostendam exemplo.

*Oratio
pro defū-
ctis re-
munera-
ta.
† Al. Euer-
hardus.*

CAPVT XCVII.

ESt quidam canonicus in Aldensele, † Rudolphus nomine, homo grandæuus, & circa officia diuina valde sollicitus, nunquam aliquam horam in choro negligit, dummodo incedere possit, sicut testis est Alardus noster nouitius, quandoque illius concanonicus.

nicus. Quodam tempore, dū defectum naturæ pate-
retur, ita vt incedere non valens lecto decumberet,
nec tamen aliquid doloris sentiret, cū horas suas
dicere non posset, quosdam viros candidos in super-
pellicijs, & tonsura clericorum, certis horis adesse vi-
dit, qui ei omnes horas decantabant: quibus dictis,
dicebant ad inuicem: Modò exeamus, & sinamus
eum quiescere. Quos cū frequenter contemplare-
tur, & filiam sororis, quæ ei ministrabat, non posse il-
los videreprehendisset, intellexit quia animæ con-
canonicorum eius essent, quibus ipse beneficia impē-
derat. Quia ad sacramenta corporis & sanguinis
Christi festino, diuersis hīc visionibus finem im-
pono.

FINIS LIBRI OCTAVI.

PROLOGVS IN
LIBRVM
NONVM.

Iocūturus tecum de sacramento cor-
poris & sanguinis Christi, cum timore
illud attento, quia vbi sola fides ope-
ratur, & rationis iudicium excluditur,
non sine periculo discurritur: vnde ni-
noui siue inusitati inde dicere præsu-
mo, sed quæ sancti siue doctores eximij de illo senserunt,
summatim replicabo. Adjiciam & exempla plu-
rima, quæ mihi a personis probatis memini recitata:
in quibus si aliqua fuerint quæstione digna, vt scrupu-
lus remoueat, tua discutiantur interrogatione.

CAPIT.